

ONDERWEG

Kerkblad van de Protestantse Gemeente Elst (Gld.)

44e jaargang nr. 10 • December 2023
Januari 2024

MEDITATIE

Geef licht – een nieuw begin

*Er is uit 's werelds duistere wolken
een groot licht stralend opgegaan.
Lied 4820*

Persoonlijk vind ik de maand december een gezellige maand. Als het buiten donker is, branden er heel veel lichtjes aan bomen en huizen, langs de straten en op de pleinen. Veel verwijzingen naar het evangelie: sterren en engelen, uitbeeldingen van de kerststal. Maar ook uitbeeldingen van de kerstman en van rendieren. Daar heb ik niet zoveel mee, maar vooruit, als mensen nou toch plezier hebben. Die lichtjes in het donker geven iets weer van de hoop, want het leven is dikwijls in andere zin donker. Gewoon door wat ons overkomt.

Daarom kan ik me ook voorstellen dat niet iedereen de maand december een gezellige maand vind. Het kan doen denken aan wat geweest is, wat voorbij is en niet meer terugkomt. Aan de mensen die geweest zijn, die gestorven zijn en waarvan we het gemis met ons meedragen. Aan de eenzaamheid die we alle dagen voelen schrijnen en dan in deze maand juist nog meer. Er zijn best veel mensen die verlangen naar januari, dat alles weer gewoon wordt.

Middenin al die verschillende ervaringen kan ik me warmen aan de verhalen van God en de mensen zoals we die in de Bijbel lezen. Deze verhalen vormen de achtergrond waartegen wij ons eigen levensverhaal schrijven. Wij krijgen doel en richting aangereikt, een spiegel die uitdaagt en confronteert, een referentie om te duiden en te interpreteren. Als kerk voegen we ons in deze verhalen in en maken we deze verhalen tot onze verhalen alsof we erbij waren in de winternacht, op het veld, bij de herders, in de stal. En gaan we de wijzen uit het oosten achterna. 'Er is uit 's werelds duistere wolken een groot licht stralend opgegaan – wie wonen in het diepste donker, zij zullen in het zonlicht staan.' Als dat toch eens waar mocht zijn! Wat het lied

suggereert als geschiedenis, is onze hoop naar de toekomst.

Lied 482 is een nieuwe bewerking van André Troost van een oud en geliefd lied van Nicolaas Beets, in opdracht van de redactie van het Liedboek. Persoonlijk ben ik blij dat het in het Liedboek staat. Ook de oude tekst heb ik altijd met veel plezier gezongen, al moet ik wel toegeven dat de taal daarvan erg ouderwets is. We hebben er een mooi nieuw lied voor teruggekregen. Misschien zingt het lied zo prettig door de melodie van J.G. Bastiaans (1812-1875), dezelfde componist als die de melodie op 'De Heer is mijn herder' heeft geschreven.

Het licht van de wijzen uit het oosten, uit het land waar de zon opkomt, de oriënt, wordt ingelezen in de oude profetie van Jesaja 9: 1-6. Sommige mensen vinden dat een bezwaar. Zelf zie ik daar niet zo'n probleem in. Ik zou eerder zeggen dat in het geloof teksten met elkaar versmelten, omdat je in die teksten bepaalde inzichten telkens opnieuw tegenkomt. Ze worden als het ware tijdloos. Natuurlijk heeft Jesaja in zijn tijd niet concreet geweten van Jezus. Maar zij die later wel wisten van Jezus, kenden ook de tekst uit Jesaja 9. En zij vonden die woorden op Hem opnieuw van toepassing. 'Een kind is ons geboren, een zoon is ons gegeven; de heerschappij rust op zijn schouders.'

Het tweede couplet van het lied drukt naar mijn idee een universeel verlangen naar vrede uit: geen dwang meer, geen geweld meer, geen onderdrukking meer, geen oorlog meer. Wie zou daar op tegen kunnen zijn? Laat mensen zij aan zij staan, schouder aan schouder, om zich in te zetten voor licht en vreugde, om te zaaien en te oogsten! Een lied van licht om te zingen in de donkerste tijd van het jaar, tegen het duister in de wereld, tegen de vernietiging en de wanhoop die velen treffen, om de moed er in te houden. Prachtige beelden van verbroken juk en staf en stok, van verbrande soldatenlaarzen en mantels 'rood van bloed'. Dit is waartoe Jezus inspireert. Hij opende deuren van genade en vergeving. Hij sprak van licht en brood, van wijn en toekomst, van opstanding en leven, van de goede weg en de waarheid. Hij sprak over je leven geven voor de anderen. Dat is wat Hij deed.

We vieren de geboorte van Jezus. Wat een wonder in ons bestaan! Jesaja reikt de bewoordingen aan: Wonderbare raadsman, Sterke God, Eeuwige vader, Vredevorst. Daar herken ik Jezus in. Laat zijn verhaal mijn verhaal mogen zijn: hoop en licht voor de tijd die komt.

Ds. Dick Snijders

KERKDIENTEN

De kerkdiensten zijn ook te volgen of terug te kijken via de website www.pg-elst.nl of Kerkdienstgemist.nl

Zondag 3 december   Eerste Advent
10.00 uur KERK   Ds. D.J.A. Snijders
organist: IJ. ter Haar

12.00 uur KERK   Orgelconcert

Zondag 10 december   Tweede Advent
10.00 uur KERK   Ds. P.J.G. Jeroense
organist: J. Jansma

Zondag 17 december   Derde Advent
10.00 uur KERK   Ds. P.J.G. Jeroense
organist: IJ. ter Haar

19.00 uur   Kerstamenzang
ST. WERENFRIDUSKERK   Ds. P.J.G. Jeroense
Zie pagina 5

Zondag 24 december   Vierde Advent
10.00 uur KERK   Ds. D.J.A. Snijders
organist: D. Luijmes

22.00 uur KERK   Kerstnacht
Ds. D.J.A. Snijders
organist: D. Luijmes
m.m.v. G – Noot

Maandag 25 december   Eerste Kerstdag
10.00 uur KERK   Ds. P.J.G. Jeroense
organist: D. Luijmes

Dinsdag 26 december   Tweede Kerstdag
12.00 uur KERK   orgelconcert

Zondag 31 december
10.00 uur KERK   Ds. D.J.A. Snijders
organist: J. Jansma

Zondag 7 januari
10.00 uur KERK   Ds. P.J.G. Jeroense
organist: D. Luijmes

19.00 uur KERK   Ademviering
Henk Minnema
organist: IJ. ter Haar

Zondag 14 januari   Afscheid en bevestiging
ambtsdragers
10.00 uur KERK   Ds. D.J.A. Snijders
organist: D. Luijmes

Zondag 21 januari
10.00 uur KERK   Ds. P.J.G. Jeroense
organist: D. Luijmes

Zondag 28 januari
10.00 uur KERK   Heilig Avondmaal
Ds. P.J.G. Jeroense
organist: J. Jansma

Zondag 4 februari
10.00 uur KERK   Ds. D.J.A. Snijders
organist: D. Luijmes

19.00 uur KERK   Ademviering
Ds. D.J.A. Snijders
organist: D. Luijmes

TOELICHTING DIENSTEN

19 november Onze Vader viering

Hoewel deze dienst al geweest is, hier toch nog een toelichting.

Een nieuwe melodie op het 'Onze Vader'

In de werkgroep 'vieren' dachten we hardop na over het 'Onze Vader' en hoe we de nieuwste vertaling uit ons hoofd konden leren. Telkens wanneer nieuwe vertalingen worden geïntroduceerd, wordt met weemoed teruggekeken. Mij helpt het om te beseffen dat het 'oude' ook ooit nieuw was en dat de tijd zich herhaald. Dat geeft niet, want het zet aan tot nadenken en nieuwe initiatieven. Zo ontstond het idee om de viering van 19 november te wijden aan dit gebed.

Hoogleraar neuropsychologie Erik Scherder legt uit waarom je een tekst beter kan onthouden wanneer je het zingt: 'Tekst leren, of dialogen voor een toneelstuk, is moeilijker dan een liedje leren. En dat is te verklaren. Voor het leren van tekst gebruiken we één hersenhelft, namelijk de linker hersenhelft. Dit is de talige hersenhelft, waarmee we dialoog en tekst leren. Bij een liedje heb je, naast tekst, ook te maken met muziek en melodie en daarvoor is de rechter hersenhelft belangrijk. Dus bij het leren van een liedje doen beide hersenhelften mee en dat maakt het leren van een liedje makkelijker dan tekst.'

Dick Snijders vroeg me zodoende een nieuwe melodie te schrijven op het 'Onze Vader'. Een mooie opdracht, maar ook een beetje eng, want het is niet zomaar een tekst. Ik ben desondanks aan de slag gegaan en heb voor mezelf wat uitgangspunten bepaald. Qua sfeer wilde ik dat het een bescheiden, ingetogen en vragend karakter zou hebben. De melodie moest een tijdloos karakter hebben zodat het zowel a capella alsook met verschillende instrumenten begeleid kan worden, van orgel of piano tot en met onze houseband. Ik koos voor een zogenaamde 'dorische' toonladder. Zonder eerst een introductie te moeten geven in 'algemene muzikaleer', geeft deze toonladder het beste van majeur en mineur bij elkaar. Een te eenvoudige melodie kan gauw saai worden, te moeilijk schrikt af. Ik zocht dus naar een structuur vanuit de tekst met terugkerend melodieuze materiaal en kwam tot dit schema:

- A: Onze Vader in de hemel,
B: laat uw naam geheiligd worden,
B': laat uw koninkrijk komen,
B'': laat uw wil gedaan worden op aarde zoals in de hemel.
C: Geef ons vandaag het brood dat wij nodig hebben.
D: Vergeef ons onze schulden
D': zoals ook wij vergeven wie ons iets schuldig is.
C: En breng ons niet in beproeving maar red ons van het kwaad.
D: Want aan U behoort het koningschap,
D: de macht en de majesteit
E: in eeuwigheid.
A': Amen.

'In eeuwigheid' heb ik extra aangezet door voor het eerst drie bredere noten achter elkaar te zetten en een noot (bes) die maar één keer voorkomt in de gehele melodie.

IJsbrand ter Haar

On-ze Va - der in de he - mel, laat uw naam ge - hei - ligd
wor - den, laat uw ko - nin - krijk ko - men, laat uw
wil ge - daan wor - den op aar - de zo - als in de
he - mel. Geef ons van - daag het brood dat wij
no - dig heb - ben. Ver - geef ons on - ze schul - den
zo - als ook wij ver - ge - ven wie ons iets schul - dig is.
En breng ons niet in be - proe - ving maar
red ons van het kwaad. Want aan U be -
hoort het ko - ning - schap, de macht en de ma - jes - teit in
eeu - wig - heid. A - men, a - men, a - men.

17 december Kerstsamenzang

Ook dit jaar zal er traditiegetrouw weer een Kerstsamenzang plaatsvinden.

U bent hiervoor van harte uitgenodigd, dit jaar in de St. Werenfriduskerk.

Het thema is dit keer 'geen lege kribbe'.

De avond begint om 19:00 uur en onder begeleiding van muziekvereniging PWA, de Molukse klankwerkgroep, het St. Caeciliakoor en het Molukse koor Paduan Suara Anegerah zingen we samen bekende kerstliederen.

Deze dienst gaat vergezeld door het Vredeslicht. Dit licht wordt in de eerste dagen van december door een kind ontstoken aan de Vredesvlam in de geboortegrot in Bethlehem en via duizenden scouts over de hele wereld doorgegeven.

Na afloop is er een deurcollecte voor de kaarsen om het Vredeslicht verder te verspreiden en aansluitend is er gelegenheid om met elkaar na te praten in ontmoetingscentrum de Hoeksteen, onder het genot van een kopje koffie of thee of limonade en Molukse lekkernijen.

Iedereen, groot en klein, is van harte uitgenodigd voor het bijwonen van deze Kerstsamenzang.

Namens de Werkgroep Kerstsamenzang, Anja Bos en Esther Nijholt-Faber

25 december, Kerstochtend, beleef het mee!

Op kerstochtend komt beleving weer centraal te staan in de viering. We gaan samen met Jozef en Maria op reis naar een veilig thuis. Samen met de kinderen van de kinderkerk gaan we op avontuur. De viering zal in het teken staan van zingen, vieren, toneel spelen en belevingen voor jong en oud. We vieren de geboorte van Jezus en vinden het licht dat in de wereld zal komen. De kinderen zijn de hele dienst welkom om met ons dit feest mee te vieren.

Wil je kind of kleinkind ook mee doen aan het toneelstuk, laat het mij dan weten jjw@jeugdwerkpgelst.nl

Op 17 december oefenen we samen na de kerkdienst in de kerk, kun je niet komen oefenen, je kunt op kerstochtend nog steeds mee doen.

We hebben verkleedkleden klaar liggen.

Op 25 december zullen we dan stralen als engelen, op weg gaan als herder of veilig in de stal zitten als Maria.

Lisette Brandsma

Oudejaarsviering 31 december

Dit jaar valt oudejaarsdag op een zondag. Bij de vaststelling van het rooster van de kerkdiensten heeft de kerkenraad er voor gekozen om op die dag alleen 's morgens een kerkdienst te houden en niet ook nog 's avonds.

Natuurlijk zullen we in deze viering aandacht besteden aan het verstrijken van de tijd, aan de jaren die verglijden, de uren, dagen, maanden.

Ds. Dick Snijders

Ademviering 7 januari

In de kerkdiensten willen we dichter tot God komen, en daarmee dichter tot onszelf en dichter tot elkaar. We gedenken dat God in het verleden heeft gesproken en we lezen de Bijbelteksten die daarvan getuigen. Als we die teksten lezen en beluisteren, kunnen we al dichter bij God komen. We noemen dat Woord van God. En als afgeleide kan ook wat erbij gesproken wordt als toelichting, uitleg, commentaar, bezinning, meditatie, associatie, verkondiging voor ons tot Woord van God worden.

De icoon die deze maand is opgesteld, is de icoon van de opstanding van Lazarus. Deze icoon gaat terug naar het verhaal dat Jezus op bezoek gaat bij zijn zieke vriend. Als Jezus arriveert, blijkt Lazarus al gestorven en begraven te zijn. Het is de vierde dag. Dan is het echt over en uit. Jezus roept Lazarus echter uit de rotsholte tevoorschijn. We verstaan in dit verhaal een verwijzing naar de opstanding van Jezus zelf. En we verstaan in dit verhaal een verwijzing naar het leven dat Jezus wil geven aan ieder die ingekapseld zit, die vastgelopen is en denkt dat er nooit meer licht zal zijn.

God spreekt niet alleen van buitenaf tot ons, maar ook van binnenuit door zijn Geest, in de stilte, in de twee minuten van het stil gebed in de vieringen op zondagmorgen, in de stilte van het morgengebed door de week, in de stilte van de meditatie op maandagavond, in de stilte thuis elke dag, in de twaalf minuten stilte tijdens een ademviering. Een stilte die welsprekend kan zijn.

Op 7 januari en telkens op de eerste zondag van de maand houden we een ademviering van 19.00-19.45 uur in de Grote Kerk.

Ds. Dick Sniijders

AGENDA ACTIVITEITEN EN BIJeenKOMSTEN

Er zijn zoveel mogelijk e-mailadressen en telefoonnummers vermeld bij de personen die informatie over een activiteit kunnen geven. De redactie is niet verantwoordelijk voor de data en tijden die in de agenda genoemd worden. De organisatoren van de activiteiten hebben de verantwoordelijkheid.

elke werkdag Morgengebed

9.00-9.15 uur De Ruimte

info: Henk Minnema

Een dagelijks moment van bezinning met tekst, zang en gebed.

elke woensdagmorgen Crea(t)uur

9.30-12.00 uur De Ruimte

info: Mien Floors of Bertie Weernekers

Neem je hobby mee naar De Ruimte. Om 10.00 uur drinken we een lekker kopje koffie of thee met elkaar.

elke donderdagavond Eten en Ontmoeten

17.30-19.30 uur De Ruimte

info: Marja de Leeuw

Kom en schuif aan. Samen eten zonder zelf te hoeven koken is makkelijk en brengt gezelligheid. Aanmelden is mogelijk tot 12 uur op de woensdag voorafgaand bij het kerkelijk bureau.

elke vrijdagmorgen De Stamtafel actueel

10.00-11.00 uur De Ruimte

info: Jeroen Jeroense

Elke vrijdagochtend een item uit de actualiteit. Geen enkel onderwerp wordt geschuwd. Zoek een plaatsje aan de tafel.

Vrijdag 1 december en 5 januari

Ruimtwandeling

13.00 – 17.00 uur De Ruimte

info: Feike Vlas,

Inspirerend om met anderen nieuwe wegen te gaan. Al wandelend leer je elkaar beter kennen.

maandag 4, 18 december en 15 januari

Spelletjesmiddag

14.30-16.00 uur De Ruimte

info: Els den Daas en Joke Crajé

Kom gezellig naar De Ruimte om aan de stamtafel mee te doen met spelletjes. Er zijn spelletjes aanwezig, maar je kunt ook zelf een leuk spel meenemen.

maandag 11 december en maandag 22 januari

Christelijke meditatie

20.00 uur Grote Kerk

info: Els Meulbroek

maandag 18 december en 15 januari

Poëzie-middag

15.00-16.30 uur, De Ruimte

info: Joleen Kruijt, Jeroen Jeroense

Een gedicht brengt vaak beter onder woorden wat we voelen dan een geschreven verhandeling. Veel gedeelten uit de bijbel zijn pure poëzie. Iedereen is welkom. Indien u de gedichten van te voren wilt ontvangen dan kan dit. Stuur dan een verzoekje per mail naar joleenkruijt@gmail.com

woensdag 21 december Filmavond

20.00 uur De Ruimte

'Quo vadis, Aida?'

donderdag 21 december Kerstdiner

17.30 -19.30 uur:

Eten en ontmoeten

De Ruimte

info: Marja de Leeuw

vrijdag 22 en zaterdag 23 december

Kerstinloop

vanaf 14.00 uur: Grote Kerk

maandag 10 januari 2024 Theologisch café

19.30-20.00 uur: inloop, stamtafel De Ruimte

20.00-22.00 uur: gesprek en inleiding

woensdag 22 januari Filmavond The Father

20.00-21.30 uur De Ruimte

21.30 uur: Nazit

21 t/m 28 januari 2024

Week van gebed voor eenheid

TOELICHTING AGENDA

Adventsproject 'Geef Licht'.

In het adventsproject 'Geef Licht' vragen we aandacht voor vluchtelingen. Helaas zijn er nog elke dag miljoenen mensen over de hele wereld op de vlucht. Niemand laat zonder reden zijn familie, vrienden en bezittingen achter. Vluchtelingen kunnen niet anders. Ze vluchten voor onderdrukking, oorlog en geweld.

We mogen als kerkgemeenschap niet weggijken van de vluchtelingenproblematiek. Het verhaal van de vluchteling in ons midden gaat ons ter harte. In de periode van advent, de tijd waarin we verlangend uitkijken naar het licht van de Messias, geven we het vluchtelingenthema in het project 'Geef Licht' in een aantal activiteiten aandacht. Het concert 'Geef Licht' op donderdagavond 7 december wil met muziek uit verschillende culturen mensen met elkaar verbinden. De Grote Kerk vormt het decor voor ontmoeting, vervoering en plezier.

Op zondag 10 december vraagt Amnesty aandacht voor politieke gevangenen wereldwijd. Tijdens de stamtafels van 8 en 15 december ontvangen we 'stamgasten' die vanuit verschillende invalshoeken het onderwerp 'vluchtelingen' vanuit praktijkervaringen bespreken. De film 'Quo vadis, Aida?' die woensdagavond 20 december wordt vertoond, behandelt het thema vluchten in de gitzwarte crisis tijdens de val van Sebrenica.

In het project 'Geef Licht' werkt de PG-Elst onder andere samen met Vluchtelingenwerk Elst en de Voedselbank. Onze eigen diaconie, het CPO, de ZWO werkgroep en vele andere medewerkers uit de gemeente zetten ook hun schouders onder dit project.

Ook wordt er in het jeugd en jongerenwerk van de PG-Elst aandacht besteed aan het thema vluchteling. In de 'Meetkring' en de 'Basiscatechese' zal op het niveau van de jongeren het onderwerp belicht worden. Het doel is met hen in gesprek te gaan over dit thema en het te verbinden met Bijbelse verhalen over vluchtelingen. Niet alleen Jozef en Maria zijn op de vlucht naar Egypte. Personen als Mozes en Ruth verlaten ook hun land om een nieuw bestaan in een vreemd land op te bouwen.

Ds. Jeroen Jeroense

Agenda: 'Geef Licht'

3 december – 14 januari: 'Op de vlucht'

Tentoonstelling schilderijen in Grote Kerk van Elst
Schilderijen met als onderwerp: 'Op de vlucht', geschilderd door gemeenteleden en vluchtelingen, hangen tijdens het project 'Geef Licht' in de Grote Kerk van Elst.

Vrijdag 8 december: De stamtafel actueel

Plaats: stamtafel De Ruimte
10.00-11.30 uur: studentenpredikant Nijmegen:
Marieke Fernhout
Wat betekenen buitenlandse studenten met andere religies voor de studentenkerk?

Zondag 10 december: Write for Rigths

Plaats: De Ruimte
11.15 uur: schrijven voor Amnesty

Vrijdag 15 december: De stamtafel actueel

Plaats: stamtafel De Ruimte
10.00-11.30 uur: oud burgemeester Liesbeth
Tuijnman, vrijwilliger voor vluchtelingenwerk

Woensdag 20 december: Film 'Quo vadis, Aida?'

Plaats: De Ruimte
19.30-20.00 uur: inloop
20.00-21.30 uur: Film 'Quo vadis, Aida?'

Kerstmorgen 25 december:

Met Jozef en Maria 'Op zoek naar een warm thuis'
Het aloude kerstverhaal uitgebeeld door kinderen van de kinderkerk.
Plaats: Grote Kerk Elst
10.00-11.00 uur.

Toelichting agenda 'Geef Licht'

**'Op de vlucht' Samen schilderen,
3 december - 14 januari
Plaats: Grote Kerk Elst**

Tijdens de adventsperiode worden in de Grote Kerk panelen getoond die zijn geschilderd door vluchtelingen en gemeenteleden samen. De panelen zijn ontstaan uit verschillende gesprekken met vluchtelingen over wat het voor hen heeft betekend om op de vlucht te moeten zijn. De panelen verbeelden elk een onderdeel van het 'op de vlucht zijn': Vluchten, Onderweg, Geen plaats, Registratie, Welkom, Hoop en Toekomst. Tijdens het schilderen zijn er met vluchtelingen gesprekken gevoerd over de verschillende thema's. Het samen schilderen bleek een taal die de letterlijke taal overstijgt. Verbeelding overbrugt culturen en religies.

*Info: kunst cie: Jetty Gaasbeek, Aukje Spoelstra,
Jan Obbema, Jeroen Jeroense, Ria Koopman,
Annemieke van der Kaa*

Vrijdag 8 december: stamtafel actueel met stamgast Marieke Fernhout Studentenpredikant in Nijmegen. Smeltkroes van allerlei religies en culturen.

Marieke Fernhout is studentenpastor bij de studentenkerk in Nijmegen. De laatste jaren is het aantal buitenlandse studenten in Nijmegen flink gegroeid. Studenten uit allerlei culturen en religies voelen zich steeds meer thuis in de studentenkerk. Wat betekent dit voor het aanbod van deze voorheen katholieke universiteit? Zo kent de kerk naast een oecumenische gebedsruimte ook een islamitische.

Waar kom je vandaan en waar ga je naartoe? De weg tussen deze twee vragen wordt gemarkeerd door verhalen. Verhalen over wie en wat jou gevormd heeft, over wie en wat jou hoop en inspiratie geeft, over je twijfel en zoektochten,

kortom: de verhalen die jou maken tot wie je bent en waarmee jij je werkelijkheid creëert. Als studentenpredikant is Marieke steeds op zoek naar die verhalen. Ze vindt ze in de Bijbel, dat oude boek dat zo verrassend nieuw en jong kan zijn, ze vindt ze in muziek, theater, film, literatuur, beeldende kunst – en in mensen.

We zijn benieuwd naar de verhalen van Marieke. Wat betekenen deze interreligieuze ontmoetingen voor haar werk als studentenpastor?

Info: ds. Jeroen Jeroense

Concert: Geef Licht, 7 december

Plaats: Grote kerk Elst

19.30 uur: kerk open

20.00-21.30 uur: concert

Donderdagavond 7 december wordt er in de Grote kerk van Elst een concert voor en met vluchtelingen georganiseerd. Een 'event' dat je niet wil missen. Onder de titel 'Geef Licht' vragen we deze avond met muziek in verschillende stijl, aandacht voor vluchtelingen. Een inspirerende avond waar je bij wilt zijn.

Tijdens dit concert zal een Syrische

Concert: Geef Licht
7 december 20.00 uur Grote Kerk Elst

Muziek uit Oekraïne en het Midden-Oosten
Nastya Sulymenco en Richard Rhemrev
Het Syrisch muziekvrienden collectief

Westerse muziek op viool, dwarsfluit en piano,
koororgel en de PG-Houseband

Gratis toegang,
Meer Informatie: www.pg-elst.nl
Grote Kerk, Grote Molenstraat 2, 6661 DJ Elst

Muziekvriendengroep de hoorders in beweging brengen. Ook zal naast de Houseband van de PG-Elst het duo Nastya en Richard optreden;

een Oekraïense zangeres en Nederlandse pianist. Verder zal er klassieke muziek worden verzorgd door onder andere IJsbrand, Astrid en Gerburg. Eén ding is voor alle mensen gelijk: iedereen heeft baat bij muziek (naar Daniel Lohues).

Vooraf aan het concert is er een maaltijd voor en met vluchtelingen in De Ruimte. Deze maaltijd is voor genodigden.

Linda Medendorp, Jaco Schoenmaker, Kamil Akbas

Gesprek met de organisatoren: Linda, Jaco en Kamil

Terwijl we ons met koffie en thee aan de stamtafel in De Ruimte hebben genesteld zorgt een flinke herfststorm voor het nodige kabaal. De struiken en bomen in de Sint Maartenshof verliezen zo snel hun blad. Ook dit jaar wordt er in de Grote Kerk van Elst weer een concert voor en met vluchtelingen georganiseerd. Een event dat veel mensen bij elkaar hoopt te brengen. Wat zijn de drijfveren van de organisatoren en wat hopen ze te bereiken? In een gesprek aan de stamtafel met Linda Medendorp, Jaco Schoenmaker en Kamil Akbas worden deze vragen beantwoord.

Muziek is natuurlijk een taal die culturen en religies overstijgt. Het samen luisteren naar muziek is ook verbindend. Het is mooi om te horen hoe verschillend en toch ook weer hoe één muziek kan zijn. 'Tijdens dit concert hoor je naast klassieke muziek ook popmuziek. Verder Koerdisch, Syrisch, Engels en Nederlands. Ook al versta je er niks van; het kan je wel ontroeren. Het is bijzonder dat je het eigenlijk toch wel verstaat. Muziek is emotie, dat voel je, dat versta je. Dat is het bijzondere van muziek'; aldus Linda.

'Vorig jaar keek een Syrische jongen bewonderd naar het koororgel, hij had nog nooit zoiets gezien, maar hij vond het prachtig. Zo zie je dat je muziek niet hoeft te begrijpen, het raakt mensen gewoon, zelfs een kind', zegt Kamil. Nadat Kamil moest vluchten uit Turkije heeft hij als statushouder een woning in Elst gevonden en weet hij hoe belangrijk het is om je ergens welkom te voelen. Kamil werkt dan ook van harte mee aan dit concert om 'vluchtelingen een beetje licht te geven in een moeilijke tijd'. Het concert wil net als vorig jaar de hoorders een onbezorgd

moment geven. 'Dat mensen even helemaal op kunnen gaan in de muziek. Daarvoor help ik graag mee om dit concert te organiseren', aldus Jaco.

In de Grote Kerk mogen we donderdagavond 7 december getalenteerde muzikanten verwelkomen uit diverse culturen en achtergronden. Musici zoals Nastya Sulymenko uit Oekraïne, Richard Rhemrev uit Nederland en het Syrische muziek-vriendcollectief. Daarnaast natuurlijk muzikanten uit de PG-Elst. Kortom een symfonie van klanken uit allerlei culturen en tijden.

Natuurlijk kost het best veel tijd om een dergelijk concert te organiseren. Zo wonen de leden van de 'Syrische muziekvriendengroep' over heel wat steden verspreid en moet je voor hen een plek en een geluidsinstallatie regelen in De Ruimte waar ze kunnen oefenen. Ook willen we als organisatie proberen om de verschillende muzikanten voor één lied samen met de Houseband te laten optreden. 'Zou toch mooi zijn, als we iedereen samen op het koor zouden kunnen krijgen. En dan het liefst de hele kerk laten dansen'. Aan het enthousiasme van de organisatoren zal het niet liggen. Ze gaan er voor.

'Het is trouwens niet alleen maar geven en tijd investeren', zegt Linda. 'Je krijgt er ook veel energie voor terug.' Verder wil dit concert een stukje bijdragen aan bewustwording bij mensen dat in Nederland de afgelopen jaren veel verschillende culturen hier een thuis hebben gevonden.

Culturen die kunnen verrijken en kunnen bijdragen aan een bloeiende samenleving. Het is van het grootste belang voor een maatschappij dat mensen wederzijds respect krijgen voor elkaars cultuur, taal en religie. 'Onze grootste beloning is de wetenschap dat we bij kunnen dragen aan het smeden van een liefdevolle, solidaire samenleving waarin ieder mens de kans krijgt om zich te ontplooiën.' Dit concert slaat een mooie brug tussen Vluchtelingenwerk en de PG-Elst. Het zijn twee netwerken die niet vanzelfsprekend met elkaar in contact komen. Door dit concert en andere activiteiten wordt de uitwisseling steeds vanzelfsprekender. 'Mooi om hier een steentje aan bij te dragen.' Muziek dat 'licht wil brengen' in een wereld

waar het donker zich helaas ook een plek heeft verworven. Iedereen is welkom om zich te laven aan muziek die verbindt; die 'verzusterd en verbroedert'.

Ds. Jeroen Jeroense

Zondag 10 december 2023 Schrijfmarathon Amnesty International

Op zondag 10 december staat de schrijfmarathon voor Amnesty International weer op de planning. Dit jaar valt de marathon precies op de Dag van de Rechten van de Mens! Op deze dag vragen de Verenigde Naties en mensenrechtenorganisaties aandacht voor hun werk en worden diverse internationale prijzen uitgereikt.

Op 10 december 1948 is de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens aangenomen. Dat gebeurde net voor middernacht in het Palais Chaillot in Parijs, waar toen de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties werd gehouden.

Op veel plekken in ons land wordt op 10 december geschreven en ook wij doen dit jaar weer mee. De brieven die we vorig jaar hebben geschreven hebben velen geholpen. Doe dus mee met de grootste briefschrijfactie van Nederland!

Tijdens Write for Rights komen we ieder jaar in actie voor mensen die onterecht vastzitten of worden bedreigd vanwege hun werk, mening of om wie ze zijn. We sturen brieven naar koningen, ministers en presidenten en vragen hun een einde te maken aan onrecht. Ieder jaar levert dat succes op. Activisten komen vrij, discriminatie stopt, daders worden berecht. We willen graag

alle gemeenteleden oproepen om mee te schrijven. We gaan er dit jaar in de Ruimte weer een evenement van maken met broodjes en soep.

We hopen daarom dat er weer zo veel mogelijk mensen meedoen aan de actie. Om met ons mee te kunnen schrijven heeft u een briefpakket nodig. Dit kunt u zelf kosteloos bestellen of direct downloaden via de Amnesty website. Maar u kunt ook een mail sturen naar schrijfmarathonelst@pg-elst.nl. Dan brengen wij het graag bij u langs. Wij zorgen ervoor dat op 10 december de voorbeeldbrieven op allerlei manieren beschikbaar zijn. We houden u op de hoogte via facebook PG Elst, via de website en via de Blikvanger.

Noteer dus in uw agenda: 10 december: 'Brieven schrijven tegen onrecht!'

Mochten er vragen of ideeën zijn, stuur gerust een mailtje naar schrijfmarathonelst@pg-elst.nl. We hopen jullie allemaal te zien!

Dennis Janssen, Romanie van der Kaa en Eline Janssen

Vrijdag 15 december: stamtafel actueel met stamgast Liesbeth Tuijnman

Oude burgemeester van de gemeente Overbetuwe en vrijwilligster bij het vluchtelingenwerk Elst. Deze morgen is Liesbeth Tuijnman onze stamgast. Ze zal deze morgen met ons in gesprek gaan wat het voor haar betekent om als vrijwilliger met vluchtelingen te werken. Wat leer je van de ontmoetingen met vluchtelingen? Wat geeft dit vrijwilligerswerk je? Midden in De Ruimte staat een uitnodigende stamtafel. Omringd door vrolijk rood geleurde stoelen kan daar van koffie en thee genoten worden. Ook biedt het een uitstekende plek voor ontmoeting. Verhalen worden snel aan de stamtafel verteld en gedeeld.

Tuijnman werd geboren in Zeeland en groeide op in Den Haag. Haar vader Danny Tuijnman zat van 1963 tot 1977 namens de VVD in de Tweede Kamer en was daarna vier jaar minister van Verkeer en Waterstaat. Zelf volgde ze de kweekschool, sinds 1985 bekend als de PABO. Ze was geïnteresseerd in het openbaar bestuur en werd daarom reeds vanaf vrij jeugdige leeftijd bestuurlijk actief voor de VVD. Bij deze liberale politieke partij bracht ze het tot landelijk vicevoorzitter. In 1985 werd Tuijnman burgemeester van de Drentse gemeente Norg, in 1996 gevolgd door de Zuid Hollandse gemeente Papendrecht. In 2001

werd zij burgemeester van de op 1 januari van dat jaar nieuw gevormde gemeente Overbetuwe. Sinds november 2012 is ze burgemeester af en is ze onder andere als vrijwilliger actief bij het vluchtelingenwerk.

Info: ds. Jeroen Jeroense

Film die ertoe doet: 'Quo vadis, Aida?' Woensdagavond 20 december

Het thema vluchtelingen blijft voor veel discussie zorgen. Regelmatig vragen mensen zich af of mensen wel terecht zijn gevlucht. In deze film is de reden om te vluchten overduidelijk. 'Quo vadis, Aida?' speelt zich af in de zwartste bladzijde uit de geschiedenis van Dutchbat. Deze gewelddadige eruptie wordt gefilmd door de ogen van de (fictieve) VN-tolk Aida. Zij is in juli 1995 op de VN-compound in Potocari (Bosnië en Herzegovina), wanneer die volstroomt met vluchtelingen.

Moslim-enclave Srebrenica is zojuist gevallen en iedereen vreest etnische zuiveringen door het Bosnisch-Servische leger onder leiding van generaal Ratko Mladić. Het Dutchbat van luitenant-kolonel Karremans staat erbij, kijkt ernaar en doet beschamend weinig. De Bosnische regisseur Žbanić blijft de hele film dichtbij Aida, die koste wat kost wil voorkomen dat het Bosnisch-Servische leger ook haar man en twee zonen in handen krijgt. Spannend, aangrijpend en belangrijk. Bekroond met drie European Film Awards (o.a. beste film).

Info: Petra Zey, Sita Kiestra, Marius Ouborg, Jeroen Jeroense

TOELICHTING AGENDA

Christelijke meditatie

De laatste meditatieavond van dit jaar staat donker en licht opnieuw centraal: hoe het duister de kracht van één kaars niet kan doven. In januari starten we weer op 22 januari. Ook dan worden we samen stil: op maandagavond mediteren in de kerk. Alle drukte even laten voor wat het is, onze drukke gedachten aan alles wat moet. Onze aandacht richten, oefenen om er gewoon te zijn zodat er ruimte komt voor stilte, stilte waarin de stem kan spreken op wat voor manier dan ook. Elke bijeenkomst besteden we kort aandacht aan de verschillende aspecten zoals aandacht voor lichaam en ademhaling. We lezen een tekst en daarna is het stil.

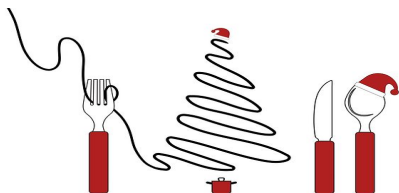
De zijdeur van de Grote Kerk is open vanaf 20.00 uur. Je kunt dan in stilte in de kring gaan zitten op een stoel of meditatiebankje. De meditatie begint om 20.15 uur. Van harte welkom. Wil je vooraf informatie mail me dan.

Data: 11 december, 22 januari, 5 en 19 februari
Els Meulbroek

Kerstdiner 'Eten en Ontmoeten'

Donderdag 21 december kunt met ons aan tafel schuiven voor het jaarlijkse kerstdiner van 'Eten en Ontmoeten'. Inloop vanaf 17.00 uur, 17.30 gaan we aan tafel. We maken er een feestelijke avond van met feestelijk gedekte tafels, heerlijk eten en een heus kerstverhaal van dominee Dick. Er is plaats voor 50-60 deelnemers. Komt u ook?

Tot uiterlijk woensdag 13 december kunt zich aanmelden bij: Finy Verhoeff
(dinsdag t/m vrijdag 9.15-12.00 uur)
of info@pg-elst.nl
Marja de Leeuw

Kerstinloop

Ook dit jaar is de Grote Kerk op de dagen vóór kerstmis open voor een bezoek aan de kerk in kerstsfeer. Op vrijdag 22 december van 14.00 uur tot 16.00 uur en op zaterdag 23 december een uurtje langer van 14.00 uur tot 17.00 uur. De kerk is in kerstsfeer en er is veel te beleven. Er is muziek; op donderdag klinkt het koororgel en op vrijdag zingt het Dagkoor De Ruimte kerstliederen. Steek een lichtje aan voor jezelf of iemand die volgens jou wel een lichtje in deze tijd kan gebruiken. Er is een kleurplaat voor de kinderen en in de Mariakapel wordt het verhaal van Jozef en Maria in beelden verteld. Voor alle bezoekers is er een kaart met een mooi gedicht. En...geniet van warme chocomel, een glaasje glühwein of een fijn gesprek.

Theologisch café, 10 januari

God op reis naar een ver land? Hij 'toeft' Parabels van Jezus over het uitblijven van de komst van de heer / de bruidegom. Reisverhalen. In de dynamiek van ons leven spelen verhalen over op-reis-gaan een belangrijke rol. Vakantie-reisverhalen worden graag verteld en al gauw laten we elkaar de plaatjes zien, de selfies, de zichtbare bewijzen dat we op onze reizen op boeiende, interessante of aangrijpende plekken zijn geweest.

In het reisverhaal van ons leven vertellen we waar we vandaan kwamen, wat we hoopten achter te laten, welke gevaren, crises, hindernissen we onderweg moesten trotseren en het hoofd bieden, waar we rustpunten en pleisterplaatsen vonden, waar we ons geïnspireerd voelden en met welk vertrouwen en met welke dromen we op weg zijn gegaan. Reisverhalen. Die weerklinken volop als we over geloof praten. Op reis gaan is misschien wel de oudste metafoor voor geloven. Geloof als op reis gaan met God.

Deze avond gaan we ons verdiepen in parabels waarin de 'Heer'/God/Eeuwige, altijd maar op zich laat wachten. God is schijnbaar altijd op reis. Met gelijkenissen wilde Jezus zijn leerlingen en toehoorders aan het denken zetten. Ze prikkelen en dagen uit. Wie is de Heer en waar is Hij? In de pauze van het theologisch café kan er genoten worden van een heus kloosterbier.

Info: Jeroen Jeroense, Dick Kruyt, John Rademakers

Film die ertoe doet 'The Father; geestverdwijning'

Ontroerend, angstaanjagend een zwart-komisch portret van iemand die aan het dementeren is. De geest is met andere woorden langzaam aan het verdwijnen. Vraag aan tachtig-plussers hoe het is om stokoud te zijn en je hoort vaak dat zij ze zich in hun diepste wezen niet fundamenteel anders voelen dan toen ze veertig, vijftig waren.

Behalve uiteraard de lichamelijke ongemakken en de relatieve vergeetachtigheid. Voor jongere mensen is het een even geruststellend als beangstigend perspectief: een tachtigjarige heeft meestal de levendige geest van iemand die nog best zin heeft in snowboarden, maar die geest is gehuisvest in het lichaam van iemand die te krakkemikkig is om sleetje te rijden. Maar dan, naarmate je nóg ouder wordt - en we worden gemiddeld steeds ouder in het Westen - dreigt als verschrikkelijk slotakkoord van je leven dat je wezen, je geest ervandoor gaat terwijl je, zeker in het begin, meestal ruim voldoende bij de les bent om het verdwijnen (half)bewust mee te maken.

Samengesteld uit de Latijnse woorden 'de' en 'mens' betekent dementie letterlijk 'weg uit het verstand' en het moet een verschrikking zijn. Niet alleen voor de omstanders dus, die meestal centraal staan in films over dementie, maar vooral ook voor de dementerende zelf, die weer zo hulpeloos en machteloos wordt als het kind dat het aan het begin van het leven was.

Probeer dat maar eens zonder woede en waanzin te ondergaan. Schitterende en ontroerende film.

Info: Petra Zey, Sita Kiestra, Marius Ouborg, Jeroen Jeroense

21 t/m 28 januari 2024

Week van gebed voor eenheid

Thema: 'Heb God lief en je naaste als jezelf'

Dit thema voor de week van gebed is ontleend aan de parabel van de barmhartige Samaritaan uit het Lucas evangelie hoofdstuk 10 vers 25 -37. Daarmee laat Jezus zien wie je naaste is en wat het betekent je naaste lief te hebben.

Broeders en zusters uit Burkina Faso, van katholieke en protestantse kerken en oecumenische organisaties stelden, met steun van de wereld-wijde gemeenschap Chemin Neuf, eensgezind het materiaal voor deze week van gebed samen. Vanwege de sterke religieuze verdeeldheid in Burkina Faso was die samenwerking niet vanzelfsprekend.

Burkina Faso ligt in het Noord westelijk deel van Afrika. Met 21 miljoen inwoners verkeert dat land in een ernstige veiligheids crisis, vanwege etnische tegenstellingen, terroristische aanslagen en ontvoeringen die alle (geloof)gemeenschappen treft.

Een landelijke werkgroep in Nederland biedt dit materiaal uit Burkina Faso aan, namens de Raad van kerken in Nederland, Missie Nederland en Samen Kerk in Nederland, om in deze week van gebed in landelijke en plaatselijke kerken en geloofsgemeenschappen te gebruiken.

Een werkgroep in Elst met vertegenwoordigers van de RK parochie Maria Magdalena, de evange-

lisch Molukse kerk, de Protestantse Kerk en het pioniersinitiatief Hart voor Elst verzorgen samen met dit materiaal in die week een viertal gebedsvieringen.

Zij nodigen een ieder uit:

doe mee aan deze gezamenlijke gebedsvieringen van de Elster geloofsgemeenschappen

- Zondag 21 januari aanvang 10.00 uur in de Protestantse Kerk aan de Grote Molenstraat 2. Een gezamenlijke oecumenische gebedsviering als start van de week van gebed. Centraal thema: een leven te leiden dat zich op God richt en God, mijn naaste en mijzelf lief te hebben met alles wat in mij is. Thuis mee te kijken via PG Elst.
- Dinsdag 23 januari, aanvang 19.30 uur, in de Hoeksteen, Prinses Irenestraat 58. Verzorgd door het pioniersinitiatief Hart voor Elst. Thema: Heer, open ons hart voor hen die we niet zien en ons nooit afkeren van mensen die in nood zijn.
- Donderdag 25 januari aanvang 19.30 uur, in de evangelisch Molukse kerk, de Keijserstraat 15. Thema: Heer, help ons de wonden te zien en hoop te geven en maak van onze kerken schuilplaatsen die mensen in nood verwelkomen.
- Zaterdag 27 januari aanvang 19.00 uur in de RK St.Werenfriduskerk, Dorpsstraat 36. Afsluitende gebedsviering. Thema: Heer, laat ons zien hoe we op onze naaste kunnen reageren. Thuis mee te kijken via R.K.parochie H.Maria Magdalena
- Maandag 22 t/m vrijdag 26 januari 9.00 tot 9.10 uur ochtendgebed in De Ruimte, Maartenstraat 32B.

Onderdelen uit het programma van de week van gebed krijgen aandacht in de gebeden. Ieder is daarbij welkom.

We hopen dat dit thema en de gebedsvieringen in Elst tot een vruchtbare samenwerking tussen kerken en geloofsgemeenschappen zullen leiden.

Joleen Kruijt

Kerstinloop op 22 en 23 december

Ook dit jaar is de Grote Kerk op de dagen vóór kerstmis open voor een bezoek aan de kerk in kerstsfeer. Op vrijdag 22 december van 14.00 uur tot 16.00 uur en op zaterdag 23 december een uurtje langer van 14.00 uur tot 17.00 uur.

De kerk is in kerstsfeer en er is veel te beleven. Er is muziek; op donderdag klinkt het koororgel en op vrijdag zingt het Dagkoor De Ruimte kerstliederen. Steek een lichtje aan voor jezelf of iemand die volgens jou wel een lichtje in deze tijd kan gebruiken. Er is een kleurplaat voor de kinderen en in de Mariakapel wordt het verhaal van Jozef en Maria in beelden verteld. Voor alle bezoekers is er een kaart met een mooi gedicht. En...geniet van warme chocomel, een glaasje glühwein of een fijn gesprek.

Kees van Nes

GEDICHT VAN DE MAAND

Enkele mensen

*Enkele mensen op de vlucht voor enkele mensen
in een of ander land onder de zon
en enige wolken.*

*Ze laten achter wat van hen is, een of ander alles,
bezaaide velden, een aantal kippen en honden,
spiegeltjes waarin het vuur zich spiegelt.*

*Ze hebben kruiken en bundels op hun rug,
elke dag leger, elke dag zwaarder.*

*In stilte voltrekt zich iemands niet meer verder kunnen,
onder kabaal iemands weggrissen van iemands brood
en iemands schudden aan zijn dode kind.*

*Voor hen ligt een of andere weg die nooit de goede is,
altijd de verkeerde brug
over een rivier die vreemd roze kleurt.
Ergens wordt geschoten, dichtbij of verder weg,
in de lucht een of ander vliegtuig dat wat rondcirkelt.*

*Een soort onzichtbaarheid zou hier van pas komen,
een grauwe steenachtigheid,
of nog beter een soort nergens-zijn
voor enige tijd, kort of missschien lang.*

*Er zal nog wel iets gebeuren, alleen waar en wat.
Iemand zal hun tegemoetkomen, alleen wanneer en wie,
in hoeveel gedaanten en met wat voor bedoelingen.
Als hij de keus zal hebben,
wil hij misschien geen vijand zijn
en zal hij hen in een of ander leven laten.*

Wisława Szymborska, Poolse dichteres (1923-2012), Nobelprijs 1996

Szymborska bekijkt de wereld van grote afstand. Zo lijkt het even of zij de onmetelijke problemen kleiner maakt, maar ze maakt juist het schrijnende van de situatie voelbaar.

Gekozen: omdat dit gedicht zo mooi past bij onze ontmoetingen op 6 november: de maaltijd met vluchtelingen en het schilderen van de adventspanelen.

Aukje Spoelstra

UIT DE GEMEENTE

OMZIEN NAAR ELKAAR

Wilt u bezoek, heeft u behoefte aan een gesprek of aandacht? Of heeft u misschien hulp nodig? Onze predikanten helpen u graag verder.

Ds. Jeroen Jeroense
tel. 06-50237946
Ds. Dick Sijnders
tel. 06-19920341

SAMEN DELEN

Heeft u iets bijzonders meegemaakt dat u wilt delen met andere gemeenteleden? Stuur een berichtje naar onderweg@pg-elst.nl of breng het even langs bij het kerkelijk bureau.

LIEF-EN-LEEDBRIEF

Voor u als gemeentelid bestaat ook de mogelijkheid zich op te geven voor de Lief-en-leedbrief.

De Lief-en-leedbrief verschijnt als aangemelde gemeenteleden lief of leed willen delen met de gemeente en een bericht insturen over bijvoorbeeld een geboorte, huwelijk, ziekte of overlijden in de familie.

U kunt zich opgeven als gemeentelid om ook de Lief-en-leedbrief te ontvangen via het adres liefenleedbrief@pg-elst.nl
Wilt u in de mail uw naam, adres en telefoonnummer vermelden?

Wij gedenken T.G. van der Veen-Postema

Op 14 november is onverwacht overleden Titia van der Veen-Postema, in de leeftijd van 81 jaar. Zij woonde samen met haar man Willem in Bommel.

Het was voor Titia en Willem allebei het tweede huwelijk nadat hun eerste partners overleden waren. Inmiddels waren ze al 32 jaar samen. Uit haar eerste huwelijk met Johan Hermse had Titia drie zoons. Titia was een mensenmens. Ze zocht mensen op, ze deed vrijwilligerswerk, ze ging graag naar het St. Maartenskerkkoor en ze heeft ook meegezongen bij Kerst- en Paasvieringen in Tertzio en ze ging met plezier naar crea-t-uur op woensdagmorgen. Ze hield van puzzelen en lezen. Ook ging ze elke donderdag naar 'Krachtvaardig' van Senior Beter in Gendt voor creatieve activiteiten.

In 2006 zijn Titia en Willem vanuit Haren naar Bommel verhuisd. Dat was dichterbij de Veluwe en ook dichterbij haar jongste zoon en zijn kinderen. Ze had een fijn contact met de kinderen en kleinkinderen. In het begin was het in Bommel voor Titia erg wennen, maar daarna heeft ze er een goede tijd gehad. De laatste jaren waren voor haar echter psychisch heel moeilijk door hardnekkige depressie. En op het laatst ook met lichamelijke problemen waardoor ze in Heijendaal verpleegd moest worden. Daar is ze plotseling rustig overleden.

Op 20 november was de afscheidsdienst in het crematorium 't Karbrugsche Veld in Bommel. We spraken over I Korintiërs 13, de liefde van God. Of eigenlijk zegt Paulus dat God zelf liefde is. Het hoofdstuk is zijn geloofsbelijdenis. Alles vergaat, maar liefde zal altijd blijven, evenals geloof en hoop.

We wensen Willem, de kinderen en de kleinkinderen de kracht om het verlies te dragen.

Ds. Dick Sijnders

Overleden

Op 5 november 2023 is overleden op de leeftijd van 95 jaar: Mevrouw A.J. Hendriks-Derksen, Elst. Wij gedenken haar met de woorden:

*Niemand leeft voor zichzelf,
Niemand sterft voor zichzelf,
Wij leven en sterven voor God onze Heer,
Aan Hem behoren wij toe.*

Onze jarigen van 90 jaar en ouder

Op 1 december hoopt mevrouw J. Mezach, 94 jaar te worden.

Op 4 december hoopt mevrouw J.M. Wesseljansen-Punt 90 jaar te worden. Zij woont samen met haar onlangs 90 jaar geworden man aan de in Elst.

Op 8 december hoopt de heer B. van Aalst, 93 jaar te worden. Hij woont in Elst.

Op 20 december hoopt mevrouw D. Van Essen-Hermsen, 93 jaar te worden.

Op 27 december hoopt mevrouw G. Palfenier te Elst, 96 jaar te worden.

Op 2 januari hoopt mevrouw A.J. van Aggelen-Hendriks te Elst, haar 91e verjaardag te vieren.

Mevr. A. Kroon-van Vliet hoopt op 5 januari 95 jaar te worden. Zij woont in Elst.

Op 7 januari is mevrouw H.H. Peters-Jansen jarig, zij hoopt 92 jaar te worden. Ze woont te Elst.

Op 23 januari hoopt de heer D. Doeze Jager, 97 jaar te worden. Hij woont te Elst.

Het redactieteam van Onderweg feliciteert hen van harte met deze feestelijke dag. Natuurlijk kunnen gemeenteleden een kaartje sturen.

Onze ouderen stellen dat zeer op prijs.

Hartelijk dank

Op zondag 29 oktober werd ik verrast met een mooi boeket bloemen en een kaart getekend door veel gemeenteleden.

Hiervoor mijn hartelijke dank.

J. Dunnink

KERKENRAAD

Impressie gemeenteavond van 24 oktober over 'Werk aan de Grote Kerk'

Op 24 oktober vond een bijzondere, goed bezochte gemeenteavond plaats, die vrijwel volledig in het teken stond van een gedachtewisseling over wat er in de toekomst, naast kerkelijk en museaal gebruik, nog meer mogelijk zou kunnen zijn in ons kerkgebouw (en directe omgeving). Hoewel wij als 'kerkmensen' snel de neiging hebben om te denken in beperkingen – want bijna niemand van ons wil concessies doen aan het kerkelijk gebruik en de serene sfeer van ons prachtige gebouw – werden de deelnemers uitgedaagd om deze avond vooral te denken in mogelijkheden. Belangrijke reden voor dit gesprek – dat de Kerkenraad ook met andere betrokken dorpingen voert – is een concreter beeld te krijgen van de maatschappelijke behoefte aan ruimte en voorzieningen, mede met het oog op het interesseren van externe financiële bronnen om de beoogde investeringen te kunnen financieren.

Aan een vijftal tafels ontstonden geanimeerde gesprekken. Het voert te ver om alle ideeën die op de tafels kwamen te noemen, maar dit is een greep uit: gedeeld medegebruik, zoals met bibliotheek, VVV, dag- en noodopvang, cultuurinstellingen, horeca, musea, maar ook concerten (in de meest brede zin), tentoonstellingen, presentaties, zakelijke evenementen (seminars, congressen, vergaderingen), trouw-, rouw- en feestlocatie, torenbezoek. Een rode draad is de suggestie om vooral met andere partijen samen te werken, met culturele instellingen, onderwijs, zorg, evenementenorganisaties, niet alleen omdat dat effectiever is dan de concurrentie aan te gaan, maar ook omdat wij als kerk niet beschikken over de noodzakelijke professionaliteit.

Uiteraard maakten we van de gelegenheid gebruik om de actuele stand van zaken rond het project 'Werk aan de Grote Kerk' te beschrijven en om in te gaan op vragen over dit project (en andere kerkelijke zaken). Niet op alle vragen, bijvoorbeeld over het tijdspad en over verschillende overigens niet onbelangrijke praktische zaken, kon op dit moment een concreet antwoord

worden gegeven. Zo ver is het project nog niet gevorderd. De vraag hoe de kerkenraad denkt de continuïteit van het project te waarborgen nu zowel de voorzitter van het College van Kerkrentmeesters als de voorzitter van de Kerkenraad aftredend zijn, werd beantwoord met de bereidheid van beide vertrekkende voorzitters om hun werkzaamheden als projectleden voort te zetten, mits de Kerkenraad dit vraagt en onder verantwoordelijkheid van de Kerkenraad. Dit onderwerp staat op de agenda van de Kerkenraad van november. Desgevraagd bevestigde de Kerkenraad nogmaals dat er nog geen enkele onomkeerbare beslissing om tot uitvoering over te gaan is genomen en dat de gemeente er niet aan hoeft te twijfelen dat zij bij definitieve besluitvorming zal worden betrokken. Dat is niet alleen kerkordelijk voorgeschreven, maar is ook van groot belang voor voldoende draagvlak voor ingrijpende beslissingen. Door verschillende deelnemers werd de oproep gedaan om met zaken die te maken hebben met verduurzaming op korte termijn te beginnen en niet te wachten tot alle andere aspecten van het project zijn uitgekristalliseerd.

Een vraag waarop de Kerkenraad uiteraard wel antwoord maar tijdens de gemeenteavond niet paraat had, was een overzicht van de tot nu toe bestede bedragen aan de voorbereidingen. De toezegging om deze informatie alsnog via Onderweg te verstrekken, lost de Kerkenraad onderstaand in. Maar eerst enkele opmerkingen vooraf: één: het complexe project loopt al een flink aantal jaren; twee: de Kerkenraad heeft zich van begin af aan op het standpunt gesteld dat we het maar één keer goed kunnen doen en dat daarvoor professionele ondersteuning onontbeerlijk is; drie: na elke afgeronde stap of fase beoordeelt de Kerkenraad of de vorige stap voldoende heeft opgeleverd om te besluiten tot een volgende stap; met andere woorden gedurende het voorbereidingsproces zijn er tal van zogenaamde go/no go momenten.

De uitgaven zijn vanaf 2018 tot en met 2023 hieronder in beeld gebracht. In het voorbereidingstraject, de jaren 2018, 2019 en 2020, is er in totaal €53545 uitgegeven. Dit zijn grotendeels de advieskosten voor het ontwikkelen van de plannen. Dit betreft onder andere het ontwikkelen van de enquête, de analyse en presentatie daarvan. Vanuit de enquête is, na de presentatie en

discussie met de gemeente, de visie ontwikkeld waarop de plannen voor het 'Werk aan de Grote Kerk' zijn gestoeld. In 2020 is de brochure 'Toekomst van de Grote kerk' gemaakt, waarin het programma van eisen is opgenomen. Deze brochure is onder andere gebruikt bij de werving van het architectenbureau Stiel en daarmee de basis geweest voor het ontwikkelen van het masterschetsplan. Om onze plannen te visualiseren is in 2020 ook de video 'De Droom' gemaakt. In 2021 is de architect aan de slag gegaan met het ontwerpen van het schetsontwerp, waaraan een bedrag van €26011 is besteed. Daarnaast zijn er nog €6303 aan advieskosten gemaakt. In 2022 heeft de architect het schetsontwerp opgeleverd en hebben we een vervolg opdracht gegeven om het schetsontwerp (S0) verder op de haalbaarheid te onderzoeken, het zogenaamde S0+ traject. In dit traject is onder andere het verduurzamen van de kerk, de archeologie en de inpassing in de omgeving onderzocht. Daarnaast is door de architect het schetsplan waar nodig aangepast. In totaal is in 2022 €57313 uitgegeven, waarvan €32598 architect kosten, €7679 voor het duurzaamheidsonderzoek, €1067 archeologisch onderzoek, €4356 voor het omgevingsonderzoek en €12213 aan diverse- en advieskosten. In 2023 is tot nu toe €18887 uitgegeven. Dit is voornamelijk besteed aan het afronden van het S0+ traject en de start van het subsidie- en fondswerving project. De totale kosten, die in bijna 6 jaar zijn gemaakt, bedragen €162059.

Enkele weken na de gemeenteavond ontving de Kerkenraad een brief namens een vijftigtal gemeentelieden (een aantal van hen was ook aanwezig op de gemeenteavond). Deze brief bevat een aantal vragen over het project – zowel over inhoud en proces – en heeft een verontruste ondertoon (Zitten we wel op het goede spoor met het project 'Werk aan de Grote Kerk?'). Zoals ook al tijdens de gemeenteavond is gesteld, kan de Kerkenraad op dit moment niet alle vragen beantwoorden, maar de meeste natuurlijk wel. Los daarvan is nog niets in beton gegoten en kan het project er alleen maar beter van worden als het vanuit uiteenlopende gezichtspunten wordt bekeken. Daarom heeft de Kerkenraad besloten een extra gemeenteavond uit te schrijven om op al de gestelde (en andere) vragen in te gaan en daarover met elkaar van gedachten te wisselen. Binnenkort zal de datum daarvoor worden bepaald (januari/februari 2024).

Staande in een grote kring rond de stamtafel rondden we de avond af met samenzing, Lied 833: *Neem mij aan zoals ik ben, wek in mij wie ik zal zijn, druk uw zegel op mijn hart en leef in mij.*
Peter de Leeuwerk

KERKRENTMEESTERS

Kerkbalans 2024;

Geef vandaag voor de kerk van morgen.

In januari volgend jaar is het weer zover, gemeenteleden komen

langs voor de actie Kerkbalans. Tussen 13 januari en 27 januari bellen ze twee keer bij u aan. Eén keer om te brengen en één keer om te halen, onder het motto: **'Geef vandaag voor de kerk van morgen'**.

Onze kerk is een kerk van en voor betrokken mensen. Mensen die onderling verbinding zoeken maar ook verbinding met de wereld buiten de kerk. Met zwakken in de samenleving, met vluchtelingen en mensen zonder dak boven hun hoofd. Leden van een kerk die de kerk levend willen houden. Leden die actief betrokken zijn; energiek, luisterend en omziend naar elkaar. Dat is een levende kerk. De levende kerk vraagt om levend geld: geld waarmee we vandaag kunnen financieren wat we vandaag uitvoeren.

Het vermogen van onze kerk, in de vorm van spaargelden en andere bezittingen, is bedoeld om onze gebouwen in stand te houden of investeringen te doen. Onderhoud van onze prachtige kerk of het doorvoeren van vernieuwingen. Ook voor de plannen die we hebben in het kader van het 'Werk aan de Grote Kerk' is veel geld nodig, als we deze willen realiseren.

Uw financiële bijdrage geeft ruimte om wensen (geheel of gedeeltelijk) in te vullen. Om het ook echt onze eigen kerk te laten zijn. Met een (hogere) bijdrage zijn we in staat om meer met en voor elkaar te doen.

De kerk is geroepen om pastoraal en diaconaal actief te zijn in deze wereld. De wereld is 'op drift', oude ideeën en waarheden worden ingevuld voor nieuwe. Corona heeft dit jaar hard om

zich heen geslagen. Dit heeft eens te meer een beroep op onze zorgzaamheid voor elkaar gedaan. Barmhartigheid en vrijgevigheid zijn niet meer vanzelfsprekend. De kerk wil een tegengeluid laten horen en een daad stellen. En daden kosten geld. Het komt er op aan om nu klaar te staan voor onze medemensen, dichtbij en ver weg.

Namens de kerkrentmeesters Arie de Groot

Team vertrouwenspersonen Ring Elst gestart

Begin oktober hebben twaalf Protestantse Kerken uit Lingewaard, Overbetuwe en Nijmegen-Noord een samenwerkingsovereenkomst gesloten vanuit hun inzet voor een 'Veilige Kerk'.

De kerken hebben samen een team vertrouwenspersonen gevormd met als doel een meldplaats te zijn voor misbruik en grensoverschrijdend gedrag. Het team bestaat uit zes leden die bereikbaar zijn op het mailadres:

vertrouwenspersoon@ringelst.nl

Op een melding wordt vanuit het team binnen twee dagen gereageerd.

De vertrouwenspersonen hebben een training voor vertrouwenspersonen gevolgd in het voeren van gesprekken en het luisteren naar hulpvragen. Gesprekken vinden plaats in volstrekte geheimhouding, veiligheid en vertrouwelijkheid. Het team werkt onder verantwoordelijkheid van de deelnemende kerken en staat open voor iedereen die melding wil maken van een onveilige situatie.

Het team vertrouwenspersonen: achter v.l.n.r.: Martien de Langen, Yolanda de Wit, Leny Janssen, Henk Gols, vooraan: Frank den Daas en Margriet Nienhuis

CPO (COLLEGE VAN PREDIKANTEN EN OUDERLINGEN)

Kerkambassadeurs gezocht

Sinds ruim 3 jaar staat er wekelijks een kerkambassadeur met een spiedende blik achter in de torenhal. Staande naast de banner worden kerkgangers begroet en vaak korte gesprekjes gevoerd. Het is een warm welkom op die manier, elke week weer. Regelmatig worden er op zo'n moment mensen gespot die (nog) niet bekend zijn. Soms zijn dat vakantiegangers die in Elst of omgeving verblijven of mensen die op (familie)bezoek zijn. Soms is het direct zichtbaar: men komt soms aarzelend de drempel over op zoek naar iets..... Maar wat dan wel?

De beste manier is dan om hen bij het verlaten van de kerk aan te spreken en uit te nodigen voor de koffie of thee in De Ruimte. U heeft de kerkambassadeur wellicht al wel eens gezien op een strategische plek: de banner in de torenhal. Regelmatig mondt de uitnodiging uit in een gesprek in De Ruimte waar blijkt dat men 'op zoek is'. Soms zijn het mensen uit Elst, maar vaak uit de wijdere omgeving. Maar dan steeds op zoek naar een kerk, een geloofsgemeenschap waar je je thuis voelt. Vaak zijn er dan de nodige vragen: hoe doen jullie dit en wat is er allemaal te doen in de kerk en De Ruimte. Het wordt zo een gesprek over PG Elst en ook zeker wat dit voor jezelf betekent, zeer zinvolle gesprekken meestal.

Als laatste actie wordt een informatiepakket meegegeven. Hierin zit onder andere een recente Onderweg maar ook diverse andere informatieve stukken, zoals over het Kerkmuseum en De Ruimte. Daarnaast wordt op de site van onze kerk geattendeerd, maar die blijkt vaak vooraf al bezocht te zijn. En de groet is steeds 'Tot ziens, fijne zondag verder.

Het komt geregeld voor dat eenmalige bezoekers bekenden worden: je ziet ze vaker en soms spreek je hen later en hoor je dat men lid is geworden van PG Elst. Dat geeft een goed gevoel. Het is fijn zodoende als kerkambassadeur iets te kunnen betekenen.

Op dit moment werken we met een team van acht personen. Zes tot zeven keer per jaar heb je dienst volgens een rooster. Een app-groep maakt snelle communicatie mogelijk en ruilen gemakkelijk. Het zou fijn zijn de groep kerkambassadeurs

met enkele leden uit te breiden. Ben je geïnteresseerd? Wil je wellicht een keertje meelopen? Neem vooral eens contact op. Het huidige rooster loopt tot 1 januari en ik houd graag rekening met nieuwe kerkambassadeurs bij het nieuwe rooster tot eind juni 2024.

Jan Luiten

DIACONIE

Aan tafel met vluchtelingen

Maandagavond 6 november: een impressie

Samen met Vluchtelingenwerk Elst (VWE) organiseerde de PG-Elst een ontmoeting 'aan tafel met vluchtelingen'. Ruim 80 volwassenen en 18 kinderen genoten van het meegebrachte eten. Voor de derde keer al weer was er een dergelijke ontmoeting in De Ruimte georganiseerd.

Een geslaagde ontmoeting tussen vluchtelingen en leden van de PG-Elst. Samen eten 'verzusters' en verbreedert'. Lisette Brandsma, jeugd en jongerenwerker van de PG-Elst, overhandigde aan Marleen van den Broek van VWE een cheque ter waarde van € 2400,-. De opbrengst van de 'vierdaagse-actie' die door jongeren van de PG-Elst was uitgevoerd. Na de maaltijd werd er onder leiding van de kunstcommissie. Met enthousiasme geschilderd aan zes panelen met als titel: 'Op de vlucht'. Deze panelen worden tijdens de advent in de Grote Kerk tentoongesteld.

De foto's geven de sfeer goed weer. Op naar nieuwe ontmoetingen die verbinden.

Ds. Jeroen Jeroense

Op 15 en 16 december actie voor de Voedselbank bij alle supermarkten in Overbetuwe en Lingewaard

In alle supermarkten in Overbetuwe en Lingewaard kunt u vrijdag 15 en zaterdag 16 december extra boodschappen doen voor de gebruikers van de Voedselbank.

De actie wordt georganiseerd door de gezamenlijke kerken, Stichting Leergeld Oost Betuwe, de Rotaryclubs en de Lions. Vorig jaar was de actie een groot succes en is er € 78.000 aan etenswaren opgehaald. Dit jaar willen we dat graag evenaren en zo mogelijk overtreffen. Daar hebben wij uw hulp voor nodig.

Doet u dit jaar (ook weer) mee?

Uw bijdrage voor de Voedselbank op 15 en 16 december

Uw bijdrage is van harte welkom. Wij zorgen ervoor dat de artikelen die u koopt in uw supermarkt bij de Voedselbank worden afgeleverd. Dit geldt ook voor de artikelen uit uw voorraadkast. Die kunt u deze dag ook bij ons inleveren, evenals uw DE-punten.

Een financiële bijdrage kunt u storten op NL61Rabo0104083255 ten name van de Voedselbank onder vermelding van Voedselbankactie Over-Linge dec 2023.

Samen staan we sterk voor de mensen die gebruik moeten maken van de Voedselbank Overbetuwe en Lingewaard. Wij hopen van harte dat deze oecumenische actie weer een groot succes wordt. Alvast veel dank voor uw hulp en bijdrage.

Organisatieteam Voedselbankactie Overbetuwe-Lingewaard, Arjen Dijkstra, Jos van Dillen, Cor Hendriks, Hester Liebeton, Jan Luiten en Wichert van Olst

DIACONIECOLLECTE DECEMBER

Dorcas: Moldavië

Dorcas investeert in duurzame verandering in het leven van mensen die achtergesteld worden. Bij armoede, uitsluiting en crisis creëren we mogelijkheden voor hen om tot bloei te komen. Zo volgen we Jezus Christus.

Wij werken aan verandering op drie niveaus. We creëren mogelijkheden voor mensen om zichzelf te ontwikkelen, en voorzien waar nodig in de eerste levensbehoeften. Daarnaast investeren we in veerkrachtige gemeenschappen die zichzelf organiseren en samen werken aan oplossingen. En we bouwen aan een rechtvaardige samenleving, waarin iedereen de kans krijgt om mee te doen. Wij werken in Oost-Europa, Oost-Afrika en het Midden-Oosten, waar wij jaarlijks ongeveer een miljoen mensen bereiken. We hebben vestigingen

in 14 landen die worden geleid door lokale collega's. Hier investeren we in veerkrachtige gemeenschappen, waarin iedereen kan meedoen. Bij een ramp of crisis verlenen we noodhulp en dragen we bij aan wederopbouw. Tegelijkertijd investeren we in structurele oplossingen voor armoede en uitsluiting. Bij alles wat we doen staan daadkracht, integriteit en liefde centraal. Al jaren steunen we Dorcas vanuit onze kerk. Deze maand zamelen we geld in voor Moldavië.

Moldavië

Moldavië ligt in Oost-Europa en is qua oppervlakte vergelijkbaar met Nederland, maar dan met 5 keer zo weinig inwoners. Het is veruit het armste land van Europa, en er is veel corruptie. De economie van Moldavië is afhankelijk van landbouw. Door de klimaatverandering zijn er echter veel uitdagingen voor de landbouwsector, zoals stijgende temperaturen, minder regen, periodes van droogte.

Veel Moldaviërs zijn werkloos en leven in armoede. De levensverwachting van Moldaviërs is een van de laagste van Europa. Het aantal mensen dat emigreert naar andere landen is daarentegen het hoogst van Europa: bijna een derde van de bevolking is inmiddels weggetrokken naar een ander land. Het zijn vooral de jongvolwassen die weggaan, op zoek naar werk. Zij laten hun kinderen noodgedwongen achter bij de grootouders of andere familieleden.

In Moldavië heerst momenteel een gespannen situatie. Het is politiek en economisch erg onstabiel. Het land heeft grote energietekorten, een torenhoge inflatie en er zijn veel protesten en spanningen. Onze projecten in Moldavië kunnen ondanks deze lastige situatie gelukkig gewoon doorgaan.

Noodhulp aan Oekraïners

In Moldavië verleent Dorcas dit moment ook noodhulp vanwege de oorlog in Oekraïne. Er wordt steun geboden aan Oekraïense vluchtelingen die de grens met Moldavië zijn overgestoken. Dorcas werkt in grensgebieden, op locaties waar weinig andere hulporganisaties zijn en in de hoofdstad, waar veel vluchtelingen naartoe trekken. De hulp bestaat vooral uit het ondersteunen van opvanglocaties. Andere partners in Moldavië bieden activiteiten voor kinderen aan. Dit draagt

bij aan het verwerken van de situatie en het verminderen van stress. Ook geeft het ouders de ruimte om bijvoorbeeld voorbereidingen te treffen voor hun doorreis. Ten slotte verleent Dorcas psychosociale eerste hulp voor mensen met trauma's.

Zie ook: <https://dorcas.nl/landen/moldavie/> voor meer informatie

UITGANGSCOLLECTES DECEMBER

3 december: Stichting Kruispunt Arnhem

Stichting Kruispunt is een inloophuis en heeft als doel mensen belangeloos pastorale zorg en aandacht te bieden. Dit betreft onder andere mensen die (tijdelijk) geen onderdak en/of geen thuis hebben, staatloos zijn, zwerven, verslaafd zijn, zij die tot prostitutie gedwongen zijn, mensen met een psychiatrische aandoening die deels of niet zelfstandig kunnen leven, ex-gedetineerden, uitgestoten en (Oost-Europese) arbeidsmigranten. De bezoekers wordt een warme plek, een dak boven hun hoofd, een maaltijd, een luisterend oor en af en toe een spelletje geboden. Stichting Kruispunt wil op deze manier dienen als veilige haven waar ieders menswaardigheid zo goed mogelijk wordt beschermd.

Kruispunt is een kleine oecumenische organisatie, die in 1994 is opgericht als een werkgroep van de Raad van Kerken in Arnhem. Dit is nooit veranderd, ook nu is Stichting Kruispunt een werkgroep van de Raad van Kerken.

Zie ook: <https://stichtingkruispunt.nl/achtergrond/> voor meer informatie

10 december:

Amnesty schrijfactie: Write for Rights

Amnesty International is een vereniging die de naleving van de mensenrechten beoogt zoals die zijn vastgelegd in de Universele verklaring van de rechten van de mens. Het is een onafhankelijke wereldwijde beweging van zeven miljoen mensen in meer dan 150 landen, die zich inzet voor slachtoffers van schendingen van mensenrechten.

Op 10 december is het de Dag van de mensenrechten. In 2022 schreven we met veel vrijwilligers uit onze kerk samen honderden brieven en

kaarten in De Ruimte. Ook dit jaar schrijven we weer. Meer hierover vindt u elders in deze Onderweg.

Waar onrecht heerst en mensen onderdrukt worden komt Amnesty in actie!

Zie ook: <https://www.amnesty.nl/write-for-rights> voor meer informatie

17 december: Eredienst en kerkmuziek

Elke zondag ligt er een Blikvanger in de kerkhal, bij het binnenkomen van de kerk krijgt u een liturgie uitgereikt. De kerk is op temperatuur en de lampen branden. Een warm welkom voor u als kerkganger. In de liturgie herkent u het woord van God. We vieren samen door zang en orgelspel onze kerkdienst. Muziek is al zo oud als de eredienst zelf. Al in het oude Israël werd gezongen en gemusiceerd in de samenkomsten. En dat gaat tot op de dag van vandaag door. Dankzij bijvoorbeeld een nieuw liedboek. Maar ook dankzij goed opgeleide musici, enthousiaste kerkkoren en gemeenteleden die zich met liturgie bezighouden. De uitgangscollecte is bestemd voor al die activiteiten die dienend zijn aan de eredienst en kerkmuziek.

Zie ook: <https://protestantsekerk.nl/actief-in-de-kerk/leren/.../eredienst-en-kerkmuziek/> voor meer informatie

24/25 december: KIA kinderen in de knel

Veel kinderen en jongeren staan er alleen voor in het leven zonder de bescherming van volwassenen. Kerk in Actie zet zich in voor kinderen en jongeren in kwetsbare situaties, zoals voor straatkinderen en werkende kinderen. Hun rechten moeten nageleefd worden, zoals hun recht op onderwijs. We stimuleren ook dat kinderen en jongeren een rol krijgen in de kerk. Help mee om het leven van kinderen in de knel te verbeteren. Eén van de projecten voor Kinderen in de knel is: Maatjes voor gezinnen zonder ouders Zambia. De Raad van Kerken in Zambia stimuleert leden van Zambiaanse kerken in hun eigen buurt om te kijken naar kwetsbare kinderen met te veel verantwoordelijkheden. De leden worden een maatje voor deze kinderen.

Afgelopen jaar kwamen in Zambezi, Kapiri, Batoka en Mulobezi kerkleiders, onderwijzers, dorpsoudsten en 44 maatjes bij elkaar. Zij bespraken hoe ze de problemen van kwetsbare kinderen samen

kunnen aanpakken, hoe ze hun situatie kunnen verbeteren en hoe ze deze kinderen en jongeren beter kunnen beschermen. De 44 maatjes kregen ieder een fiets, een regenjas, laarzen en een tas, die van pas komt bij de hulp die zij aan 90 kwetsbare kinderen bieden. De 90 kinderen kregen geld voor hun onderwijs en groenten of soms wat leefgeld.

Zoals dit initiatief zijn er nog velen die vanuit Kerk in Actie worden gesteund. Van harte bij u aanbevolen!

Zie ook:

<https://kerkinactie.protestantsekerk.nl/verhalen/> voor meer informatie

31 december: Onderhoud kerkgebouw

Op de laatste dag van het jaar, waarin we terugkijken op het afgelopen jaar en vooruit kijken naar het nieuwe jaar dat voor ons ligt, staan we stil bij ons mooie kerkgebouw. De generaties voor ons hebben ons monumentale kerkgebouw met veel liefde en aandacht gerestaureerd na de verwoestingen van de tweede wereldoorlog. Het is aan ons om ons kerkgebouw wat we gekregen hebben van de generaties voor ons, ook weer in goede staat door te geven aan de generaties na ons. Daarvoor heeft het kerkgebouw regelmatig onderhoud nodig om in goede staat te blijven. Daarbij gaat het niet alleen om groot onderhoud, maar ook om klein herstel, net als bij u thuis. Of om aanpassingen als bijvoorbeeld rookmelders, noodverlichting en dergelijke zodat ons gebouw aan de huidige eisen voldoet. Al dit werk brengt veel kosten met zich mee, en daar vragen we in deze collecte aandacht voor.

DIACONIECOLLECTE JANUARI 2024

Guatemala: vredescentrum Barbara Ford

Onder leiding van Luciano Laynez bevordert het Barbara Ford Peacebuilding Center geïntegreerde menselijke en spirituele ontwikkeling door allerlei soorten programma's aan te bieden; sociaal, spiritueel, educatief, cultureel, politiek en juridisch. De programma's, die worden aangeboden aan individuen, families en gemeenschappen, stellen hen in staat om veranderingsvertegenwoordiger te zijn voor transformatie van zichzelf en de samenleving, zodat ze een leven kunnen leiden dat rechtvaardig, waardig en in harmonie met zichzelf en de kosmos is.

Zie ook: <https://scny.org/ministries/guatemala-mission/the-barbara-ford-peacebuilding-center/> voor meer informatie

UITGANGSCOLLECTES JANUARI 2024

7 januari: Bloemengroet

Elke week worden bloemen gebracht, met een kaartje van onze gemeente, aan gemeenteleden die we willen laten weten dat we aan hen denken in een voor hen moeilijke situatie. Op de Blikvanger worden de namen vermeld. Het is een mooie blijk van betrokkenheid. De ontvangers zijn verrast en blij als ze de bloemen met het kaartje ontvangen. Er wordt aan hen gedacht! De kaart die meegaat met de bloemen kan voor aanvang van de viering in de torenhal worden getekend. Wilt u een keer de bloemen wegbrengen, geeft u zich dan op bij de koster of de dienstdoende ouderling.

Zie ook: <https://pg-elst.nl/kerk/diensten/bloemengroet> voor meer informatie

14 januari: KIA Binnenlands diaconaat-samen tegen armoede

Als kerken diaconaal betrokken zijn op hun wijk, verandert er niet alleen wat in de levens van mensen in de knel, maar ook in de geloofs-gemeenschap zelf. Kerk in Actie begeleidt en ondersteunt kerken in heel Nederland bij hun taak om van betekenis te zijn in hun omgeving. Armoede is een groeiend probleem in Nederland: een miljoen mensen kan de eindjes nauwelijks aan elkaar knopen. Met de actie Samen tegen armoede staan kerkelijke gemeenten, gefaciliteerd door Kerk in Actie, op tegen armoede in Nederland.

De acute nood wordt bestreden door het inzamelen van voedselpakketten voor de Voedselbank. Voor de lange termijn werkt Kerk in Actie samen met SchuldHulpMaatje om mensen te helpen uit hun schulden te komen of te voorkomen dat ze daarin terechtkomen.

Zie ook:

<https://kerkinactie.protestantsekerk.nl/collecte-rooster/collecte-kerk-in-actie-2024-binnenlands-diaconaat-nederland-armoede/> voor meer informatie

21 januari: KIA Griekenland, opvang voor gestrande vluchteling

Nog elke dag zijn er miljoenen mensen over de hele wereld op de vlucht. Een groot deel van hen komt uit landen waar het leven door oorlog of religieuze spanningen onmogelijk is. Op zoek naar veiligheid stranden mensen uit bijvoorbeeld Syrië, Afghanistan en Iran in Griekenland. Hier wacht hen vanwege lange procedures een moeilijke en onzekere tijd. Kerk in Actie ondersteunt drie organisaties die hen opvangen en begeleiden en kleding, voedsel, zorg en onderwijs geven.

Kerk in Actie werkt in Griekenland samen met Borderline op Lesbos, en met Synparxis en Apostoli, twee projecten van de Grieks-Orthodoxe kerk, op het Griekse vasteland.

Borderline laat vluchtelingen bij aankomst op Lesbos op krachten komen door ze eten en drinken aan te bieden. Daarna krijgen ze hulp bij het invullen van officiële documenten. Op een eigen school kunnen vluchtelingenkinderen van 6 tot 17 jaar lessen Engels, Grieks en wiskunde volgen.

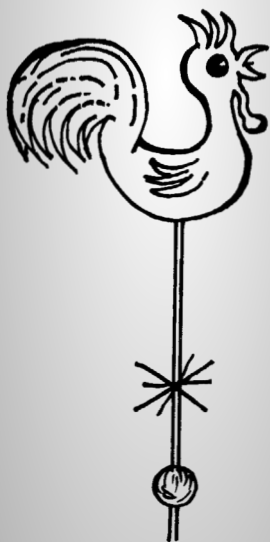
Synparxis geeft zorg en begeleiding aan alleen-reizende minderjarige vluchtelingen in vier opvangcentra op het Griekse vasteland. In de voedselkeuken van partner Apostoli in Athene krijgen vluchtelingen en dakloze Grieken elke dag een maaltijd. Arme gezinnen krijgen elke maand een voedselpakket en in vluchtelingenkampen worden zeep en andere spullen voor persoonlijke verzorging uitgedeeld.

Zie ook:

<https://kerkinactie.protestantsekerk.nl/projecten/opvang-voor-gestrande-vluchtelingen/> voor meer informatie

**DE TORENHAAN ZEGT ER
HET ZIJNE VAN...**

**Het zijn weer de
donkere dagen
voor Kerst**

*Maar in mijn kerk
is er Licht!*

28 januari: Protestantse Vrijwilligersdienst

Elk jaar bezoeken de vrijwilligers de PVD gemeenteleden die 80 jaar of ouder zijn en die daar prijs op stellen. Zij brengen dan de Elisabeth rond die door ouderen graag gelezen wordt. Rond de Kerstdagen bezorgen ze een kerst attentie bij oudere gemeenteleden.

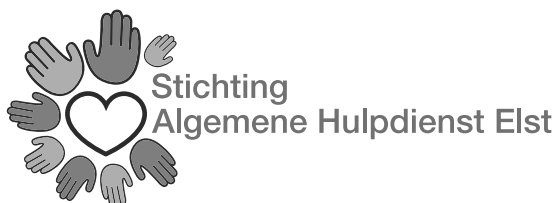
De PVD besteedt ook aandacht bij feestelijke gebeurtenissen zoals geboorte of jubileum. Een bloemetje of een cadeau, maar vooral de belangstelling wordt altijd erg op prijs gesteld. Een prachtig stukje pastoraat. Aandacht, elkaar ontmoeten en zorgen dat zo veel mogelijk mensen gezien en gehoord worden, dat is en blijft van grote waarde!

Zie ook: <https://pg-elst.nl/gemeente/protestantse-vrijwilligersdienst> voor meer informatie

Collectebonnen

Kerkgangers die gebruik willen maken van collectebonnen kunnen deze in de volgende coupures bestellen: Kaarten met 20 bonnen van € 0,50 (€ 10,-) of € 0,75 (€ 15,-) of € 1,- (€ 20,-) of € 2,- (€ 40,-) door storting op bankrekeningnummer NL71 RABO 0373719019 ten name van Collectebonnen Protestantse Gemeente Elst, onder vermelding van adres, aantal en soort.

Uw bestelling wordt zo spoedig mogelijk bij u thuis bezorgd. Voor nadere informatie A.M. Brandt.

Hulp bij maaltijdvoorziening, personenvervoer, kleine klusjes in en om het huis, boodschappen en tuinonderhoud.
0481-374926 (op werkdagen van 9.00 - 10.00 uur)
info@hulpdienstelst.nl
www.hulpdienstelst.nl

COLUMN

Hevige hoop

Het is zondagmorgen, half tien. Mijn huisrobot heeft me zojuist in mijn steunkousen geholpen. Ik trek mijn jas aan en schuifel voorzichtig naar mijn rollator die in de gang van mijn appartement staat. Het miezert een beetje, maar dat deert mij niet. Want naast de Sint-Maartenshof is al jaren geleden een overkapping aangebracht, waardoor bewoners comfortabel naar de kerk kunnen lopen. Aan de overkant van het lommerrijke Sint Maartenspad word ik vriendelijke welkom geheten, met een kop koffie in een behaaglijk warme kerk. Intussen druppelen de andere kerkgangers binnen. Veel ouderen zoals ik natuurlijk, maar ook best wel wat jongere mensen, niet alleen van rond de zestig, maar zelfs ook gezinnen met kinderen. Ze komen uit alle windstreken en geloofsgemeenschappen, want ze weten: in Elst word je altijd aangenaam verrast, is het niet door de bijzondere diensten en bijeenkomsten, dan wel door het gastvrije onthaal. Tegen tien uur onderbreekt de dominee de geanimeerde tafelgesprekken vriendelijk en nodigt hij iedereen in de kring op het Plein, midden in de kerk, plaats te nemen. Op de site van de kerk heb ik gezien welk thema vandaag centraal staat: welk houvast ontlenen wij aan de Bijbelse verhalen bij het onderdak bieden aan de milieuvluchtelingen, uit landen die te kampen hebben met overvloedige regenval of extreme droogte.

Hoewel mijn stem inmiddels flink is gaan kraken, geniet ik nog steeds van samen zingen. Dat doe ik tegenwoordig wel uit halfvolle borst. Het aantal kerkbezoekers is natuurlijk niet meer zo groot als in de jaren '80 van de vorige eeuw. En soms zijn we maar met weinig. Bij die intieme samenkomsten staat in het midden van de kring mijn kistorgeltje. Door mijn inmiddels kromgetrokken vingers kan ik er toch niet meer op spelen. Verstopt achter een grote grijze baard, beroert IJsbrand de toetsen. En net als vroeger ben ik een blij man als iemand die het écht kan mijn orgeltje tot klinken brengt. Daarna kijkt de dominee de kring rustig rond en vraagt aan een paar mensen hoe het met hen gaat. En zij geeft de gelegenheid aan een paar nieuwe bezoekers om zich voor te stellen. Vroeger hadden we daar ambassadeurs

voor nodig, maar tegenwoordig is het vanzelfsprekend dat vaste kerkgangers zich over onze gasten ontfermen.

Soms vind ik dat wel eens jammer, maar de ouderwetse preek bestaat eigenlijk niet meer. De dominee reikt een paar passages uit de Bijbel aan en vraagt wie erop wil reageren. Zo ontstaat steevast een prachtig gesprek, over zaken waar we ons zorgen over maken, over belangrijke gebeurtenissen in het persoonlijk leven, over het geloof in God en mensen. De energie en het vertrouwen die spreken uit de verhalen van de kerkgangers beroeren mij elk keer opnieuw. Voor mij is dit hét medicijn tegen de ouderdomskwaal 'vroeger was alles beter', en op mijn leeftijd heb je daarvan elke week wel een dosis nodig. Om dit gestalte te geven, is een levende kerk toch echt onontbeerlijk, zo bedenk ik mij voor de zoveelste keer maar nog steeds met volle overtuiging.

Vroeger stond ik altijd vooraan om mijn zegje te doen als er een microfoon in de buurt was, maar tegenwoordig zijn anderen mij altijd voor. Ik vind dat inmiddels niet meer zo erg. Ik glimlach wat naar mensen in onze kring en laat mijn ogen door de prachtige ruimte gaan. En bedenk mij opeens dat hier gisteren nog een trouwfeest plaatsvond, en eerder deze week een grote conferentie. Nu gelukkig niets meer van te zien, te horen of te ruiken.

Na een poosje begint de dominee de gedachtewisseling naar een einde te sturen. We bidden en zingen nog, waarna we ons, net als in het begin van de eeuw, naar de koffie spoeden. Nou ja, spoeden.... Voor wie het wil is er na de koffie een warme maaltijd. Iets met linzen en spinazie, want vlees eten is tegenwoordig wat vroeger roken was; dat doe je stiekem. Na het eten komt de middagploeg om de kerk in gereedheid te brengen voor het concert van vanmiddag. De avondploeg zorgt er daarna voor dat morgen een nieuwe expositie kan starten. Er wordt weer veel publiek verwacht. Met de trein natuurlijk.

Peter de Leeuwerk

JEUGD

CRÈCHE

Uw kinderen (0-4 jaar) zijn van harte welkom bij de crèche in De Ruimte. U kunt uw kind voor de dienst (tussen 9.45-10.00 uur) brengen en na de dienst weer ophalen.

KINDERKERK

Tijdens de kerkdienst is er kinderkerk voor kinderen van 4 t/m 12 jaar. We beginnen in de kerk en gaan daarna naar De Ruimte.

Schoenendoos actie

Zondag 12 november was de jaarlijkse schoenendoos actie. We kregen uitleg hoe we de doos konden versieren.

Er mochten geen letters op staan en over alle reclame moest ook iets geplakt worden. Daarna konden we de doos naar eigen smaak versieren. De kinderen die er waren hebben heel hard aan de dozen gewerkt.

De dozen worden verspreid onder kinderen in Europa die het niet zo breed hebben. Denk aan landen zoals Oekraïne, Roemenië.

Advent en Kerst

Op zondag 3 december begint in de kerk, dus ook in de kinderkerk de adventsperiode. Een mooie en leuke periode waarin we ontmoeten, luisteren, knutselen op weg naar de geboorte van Jezus. Elke zondag staat er een mooi verhaal centraal, met leuke knutsels en interessante verwerkingen.

Op zondag 3 december luisteren we naar het verhaal De geboorte van Johannes aangekondigd. Zondag 10 december gaat het over De geboorte van Jezus aangekondigd.

Zondag 17 december komt Maria bij Elisabeth en zingt een lied.

En op zondag 24 december is de geboorte van Johannes en zingt Zacharias een lied.

Dan wordt op maandag 25 december Jezus geboren, een nieuw begin. Als je het leuk vindt, kan je zelfs meedoen in deze familie viering. Je kan je opgeven bij Lisette.

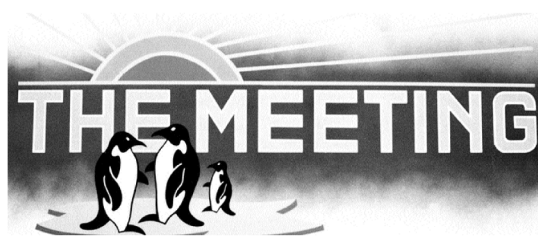
We oefenen op zondag 17 december na de ochtendviering. Kan je er de 17e niet bij zijn en je wilt wel meedoen. Dan praten we je bij op kerstochtend zodat je weet wat je moet doen. We hopen jullie allemaal te zien in de komende adventsperiode. Wij hebben er zin in.

Groetjes van de kinderkerk leiding.

Herinnering actie schoenendoos

De schoenendoosactie loopt al goed. Er zijn al veel spulletjes verzameld in de grote doos in de Ruimte. De actie loopt tot de kerst. In de kerstvakantie gaan wij de dozen in orde maken. Behalve spulletjes zijn schoenendozen zelf ook zeer welkom. Dan graag de dozen van volwassen schoenen. (dozen van kinderschoenen of laarzen zijn te klein/groot). En als u deze mooi beplakt inlevert zijn wij helemaal blij.

Hartelijke groet van Annemieke en Isaura van der Kaa

The Meeting is dé plek voor jongeren vanaf 12 jaar. Het is een plek om elkaar te ontmoeten op een ontspannen manier, maar ook om goede gesprekken te voeren en met zinging bezig te zijn. In The Meeting is iedereen welkom, het is er altijd gezellig en je mag zijn wie je bent!

Wil jij je aanmelden bij The Meeting? Vraag het inschrijfformulier op via jjw@jeugdwerkpgelst.nl

Voor het meest actuele programma, en het programma voor de komende maanden kun je kijken op de website www.pg-elst.nl/jeugd

Zoals eerder al vermeld, The Meeting heeft een instagram account. Mocht u instagram hebben en het leuk vinden meer van de bezigheden van The Meeting te kunnen volgen, nodigen wij u van harte uit om ons ook te volgen! [themeeting_elst](https://www.instagram.com/themeeting_elst)

CONTACTPERSONEN VOOR THE MEETING:

Lisette Brandsma   contactpersoon
   jjw@jeugdwerkpgelst.nl
vacant   voorzitter Meetingcommissie
Internet: www.pg-elst.nl/jeugd

De 12 uur van de sport

Op 4 november kwamen zo'n 15 jongeren samen in The Meeting voor de 12 uur van de sport. We begonnen met een lekker vers broodje gezond. Na het pellen van 30 eieren, wat natuurlijk veel te veel was, maar dat mocht de pret niet drukken, gingen we lekker aan tafel om te eten, kletsen en ons voor te bereiden op ons uitje.

We reden naar Triavium in Nijmegen om te schaatsen. Om 17.00 uur hielden we het voor gezien en gingen terug naar Elst waar het programma door ging met een iets ongezonere maaltijd, patat met een snackje. In de loop van de avond sloten

meer jongeren aan voor de pub quiz. Veel sportvragen kwamen voorbij, dit bleek nog best lastig. Welke sport beoefent Mark Rutte of Barack Obama? Ik had werkelijk geen idee of uit welke steden bestaat de Elfstedentocht? Terwijl ik grotendeels in Friesland ben opgegroeid wist ik ze niet alle 11, ai pijnlijk.

De 12 uur van werd afgesloten door het kijken van de film *Up*, een film over een stokoude ballonverkoopster die duizenden ballonnen aan zijn huis vast maakt en hiermee naar Zuid-Amerika zweeft. De jonge padvinder Russell is echter per ongeluk meegegaan.

Lisette Brandsma

Kerstgala

Op 16 december is weer het kerstgala voor alle meetingleden, de jongeren van nu en de oudere leden die nog warme gevoelens hebben overgehouden aan The Meeting.

Het belooft een magische avond te worden. De voorbereidingen zijn in volle gang. De activiteitencommissie is al meerdere keren in het diepste geheim bij elkaar gekomen om na te denken over decor en het diner. We starten om 17.30 uur, tot dan!

Lisette Brandsma

DIVERSEN

Boekenclub Lectori Salutem

De boekenclub is in oktober van start gegaan met het boek 'Alsof het voorbij is' van Julian Barnes. Geen gemakkelijk boek. Het verhaal bevat losse eindjes: er gebeuren dingen die we niet helemaal kunnen duiden en de lezer blijft met vragen zitten: hoe ging het nu precies? Is dit onvermogen van de schrijver?

Op een dieper niveau bekeken gaat het boek over geschiedschrijving. Die steunt op twee pijlers: herinnering en documentatie, die beide per definitie fragmentarisch zijn en samen niet alles kunnen verklaren. Er blijft altijd een stukje over dat ingevuld moet worden; historici weten dat. Het verhaal is een illustratie van hoe geschiedschrijving werkt en laat zien dat er altijd losse eindjes zijn, een stukje onzekerheid. Dit maakt het tot een fascinerend boek, geschikt om samen te bespreken.

Een heel actueel boek ook, zoals blijkt uit de huidige, veranderde, invulling van onze koloniale geschiedenis.

De volgende Lectori Salutem bijeenkomsten zijn op maandag 22 en donderdag 25 januari 2024. We lezen daarvoor Anjet Daanje: 'De herinnerde soldaat'.

Aukje Spoelstra

Viering 1 oktober Jozef en zijn jas

1 oktober was er de viering over Jozef en zijn jas. Er waren toen verschillende mooie activiteiten. Ook is er door verschillende gemeenteleden geschilderd met het thema 'De bakker en de schenker'. De schilderijtjes zijn nu bij elkaar gebracht en te zien in de Ruimte.

Annemieke van de Kaa

Adventsproject Kunstcommissie

Vanaf 3 december zijn er in de kerk 6 geschilderde panelen te bewonderen die aansluiten op het thema 'Geef Licht'. Na de maaltijd met vluchtelingen op 6 november hebben we iedereen uitgenodigd om samen te schilderen. De belangstelling was groot, bij gemeenteleden en vooral ook bij vluchtelingen en hun kinderen.

Bij de voorbereiding hadden we 6 thema's vastgesteld in de volgorde van het Kerstverhaal:

Vluchten,
Onderweg,
Geen plaats,
Registratie,
Welkom
Hoop en Toekomst.

Bij elk thema was er een vragenlijst, zoals: Wat betekent vluchten? Hoe ging de registratie in Nederland? Wat betekent hoop voor jou en hoe ziet een goede toekomst eruit? Deze vragen waren ook in het Turks en het Arabisch vertaald en dat werkte goed! Er werd naar hartenlust gecommuniceerd en geschilderd, wat tot veel ontroerende momenten leidde. De panelen spreken boekdelen.

In de Blikvanger wordt er vanaf zondag 3 december wekelijks aandacht besteed aan de verhalen die de achtergrond van de schilderijen vormen.

Aukje Spoelstra

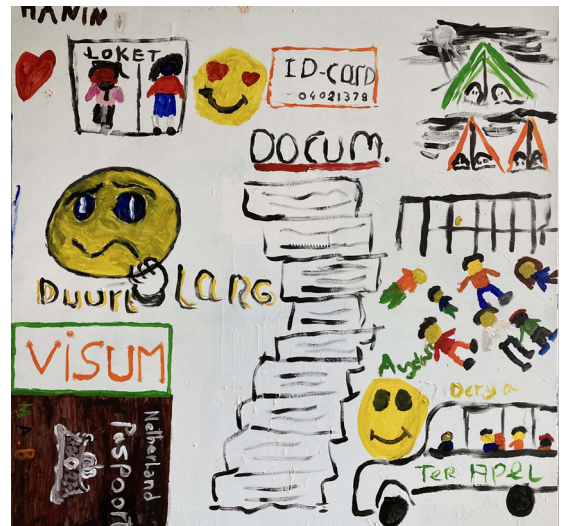
Vluchten

Onderweg

Geen plaats

Registratie

Welkom

Hoop en Toekomst

Openingstijden Tempel|Kerkmuseum Elst

Het Tempel|Kerk Museum is geopend:

Van 1 oktober tot 1 april: elke 1e zaterdag van de maand.
Van 13.30 - 16.30 uur.

Rondleiding om 14.00 uur (€ 5,00 pp, € 2,00 kinderen t/m 12 jaar).

Voor bezoeken op maandag t/m vrijdag: afspraken via de koster (koster@pg-elst.nl)

Nieuwe huistijl voor Tempel | Kerk Museum

Het afgelopen jaar heeft het museum er hard aan gewerkt om te onderzoeken hoe we onze zichtbaarheid kunnen vergroten en meer bezoekers kunnen trekken voor het museum.

De erkenning van de 2e Gallo-romeinse tempel als UNESCO-werelderfgoed, gecombineerd met het unieke van de geschiedenis, die hier laag op laag te beleven is, verdient meer aandacht. Met een subsidie van Provincie Gelderland en begeleiding van Studio Hartebeest hebben we gewerkt aan een nieuw logo en een nieuwe visuele identiteit voor het museum. Het logo gaat u met ingang van het nieuwe jaar terug zien op alle uitingen van het museum. Het logo omarmt alle periodes die in het museum zijn te beleven.

meer dan 20 eeuwen cultusplaats in Elst

Ook laten we het 'sluisteken (=|) varen en gaan we verder als Tempel-Kerkmuseum.

In het nieuwe jaar zullen we de nieuwe folder gaan verspreiden, gaan we beginnen aan een nieuwe website en verschijnt er een trailer (korte film) ter promotie van het museum. Kortom, het museum wordt (nog) meer zichtbaar! Nog niet geweest? Misschien een bezoek tijdens het Limesfestival? We bevelen bezoek van harte aan!

Museumcommissie

Limes Festival: Gallo-Romeinse tempels langs de Limes

Kom in de Kerstvakantie tijdens het Nijmeegse Limes Festival naar het Tempel Kerk Museum Elst. Het oudste ondergrondse museum van Nederland biedt gedurende drie dagen tal van activiteiten. Hieraan kun je gratis deelnemen.

Doe mee met een rondleiding op woensdag 27 december of op zaterdag 6 januari.

Woon op 27 december een lezing 'De verering van Hercules langs de Limes' bij, gehouden door dr. Christel Veen, archeoloog en universitair docent Archeologie en Oude Geschiedenis.

Voor een gezellige middag met je (klein)kinderen (van 6 t/m 12 jaar) doe je op woensdag 3 januari mee met een gezinsactiviteit, met verrassende en leerzame bezigheden.

Tijdens een rondleiding en bij een gezinsactiviteit daal je af onder de vloer van de kerk. Daar bekijk je een stenen vloer van 2000 jaar oud en muren tot 3m hoog. Deze waren deel van de fundamente van twee Gallo-Romeinse tempels. De grootste tempel is UNESCO-Werelderfgoed, als deel van de Nedergermaanse Limes.

Ontdek in het museum wat de Limes eigenlijk was. Kom ook meer te weten over de gebruikers van de heiligdommen en wat er gebeurde nadat de Romeinen de omgeving van Elst verlieten. En hoe mensen op de plek van de kerk in volgende eeuwen hun cultus voortzetten.

Het volledige programma en mogelijkheden tot reserveren (noodzakelijk voor 27 december en 3 januari) vind je op de website van het museum: www.tempelkerkmuseum.nl

Combineer je bezoek aan het museum met een bezoek aan restaurant 'Het Wapen van Elst'. Daar kun je genieten van thee, koffie maar ook van een heerlijke lunch met speciaal bereide Romeinse lekkernijen.

Of combineer het met een wandeling of fietstocht langs andere Romeinse sites in Elst. In het museum is tijdens het Limes Festival daarover informatie aanwezig.

Meer informatie over het Limesfestival in Nijmegen en alle andere activiteiten is te vinden op <https://www.intonijmegen.com/>
Goede feestdagen en tot ziens in het Tempel Kerk Museum Elst.

Museumcommissie

MUZIEK

Tweede Kerstdag: Zingen rond Dirks harmonium

Het Kerstconcert van de Orgelstichting, traditiegetrouw om 12.00 uur op Tweede Kerstdag, staat in het teken van het harmonium. Niet iedereen zal zich dat realiseren, maar onze Dirk Luijmes is de meest bekende harmoniumbespeler van ons land. Liefhebbers kennen ongetwijfeld zijn veelgeprezen CD-serie die hij enkele jaren geleden uitbracht. Bovendien beschikt hij over een prachtig instrument dat hij met evenveel plezier naar het Amsterdamse Concertgebouw of Carnegie Hall in New York sjouwt als naar de Grote Kerk van Elst. Maar hij doet het concert niet alleen; hij wordt vergezeld door bariton Joep van Geffen en violist Hans Rijkmans, beiden toppers op hun vakgebied.

Zittend rond Dirks harmonium laten we ons ontroeren door vooral Franse en Duitse romantische muziek, van componisten als Max Reger en César Franck. Maar natuurlijk komt er een moment waarop Dirk plaats neemt op de bank van onze Engelse Walker-orgel om, ook samen met de concertbezoekers, een paar Engelse Carols uit te voeren, bij een romantisch kerstconcert natuurlijk onontbeerlijk.

Na afloop biedt de Orgelstichting de muziekliefhebbers een drankje aan, om onder het genot van een glaasje terug te blikken op een wederom geslaagd concertseizoen. Zoals gezegd begint het concert om 12.00 uur. Het duurt niet langer dan een uur. Na afloop is er een collecte. Hopelijk levert deze voldoende op om in 2024 wederom een mooie concertreeks te maken.

Tenslotte nog even een herinnering. Het orgelconcert dat Jetty Post begin oktober zou hebben gegeven, vindt alsnog plaats, en wel op zondag 3 december, ook om 12.00 uur. Zegt het voort.
Namens Orgelstichting Elst, Peter de Leeuw.

Lux Aeterna – Cirkels van Licht

Elst, Grote Kerk, 1 december om 20.15 uur
Van de schilderijen van Rembrandt tot de gedichten van Emily Brontë: licht en donker zijn een inspiratiebron in alle kunstvormen. Ook in de kamermuziek lieten componisten zich verleiden door de eeuwige cirkels van licht en donker. In het eerste weekend van de Advent brengt Nijmeegs Kamerkoor Audite Nova een uitdagend programma met stukken die u meevoeren van het krieken van de dag tot de breekbare stilte van de nachtelijke sterrenhemel.

Componisten als Whitacre, Gjeilo, MacMillan en Körvits leverden het materiaal, Audite Nova brengt dit met dichterlijke nuance voor u tot leven in een veelkleurig palet. Het concert staat onder leiding van gastdirigent Ulrikke Reed Findenegg.

Entree € 15,00.

Korting voor studenten en kinderen.

Meer informatie en kaartverkoop via www.auditenova.nl

Judith Maaskant

Kerstconcert Koor Enjoy, 16 december

Jullie hebben vast wel gehoord van koor Enjoy uit Driel. Ons koor, verbonden aan de Maria Geboorte Kerk van Driel, bestaat al 20 jaar. Afgelopen september is dit uitgebreid gevierd met een geweldig jubileumconcert voor 250 mensen. Koor Enjoy, onder leiding van dirigent Lex van Diepen, bestaat uit 25 leden. Met veel enthousiasme repeteren wij wekelijks op woensdagavond in de RK kerk van Driel. Gemiddeld één keer per maand verleent ons koor haar medewerking aan een viering en wordt dan begeleid door prachtig piano-spel van Hans Grotenbreg. Het repertoire bestaat,

naast verschillende stijlen kerkmuziek, uit zowel klassieke als moderne nummers. De uitdaging zit in meerstemmigheid. Met allemaal een verschillende (kerkelijke) achtergrond vinden wij elkaar door samen liederen te zingen met een diepere betekenis.

Jaarlijks verzorgt koor Enjoy een Kerstconcert. Dit jaar mogen wij hiervoor gebruik maken van jullie prachtige kerk. Naast onze vaste pianist wordt medewerking verleend door enkele muzikanten. Het programma is gevarieerd en uitdagend. Jullie zullen verrast zijn. Het Kerstconcert wordt gehouden op zaterdag 16 december om 20.00 uur. Kaarten à €10,00 zijn verkrijgbaar via onze site. Wil je meer weten over koor Enjoy? Kijk dan op onze website, www.koorenjoy.nl of volg ons via facebook.com/koorenjoy. Ook kun je ons jubileumconcert terugkijken op youtube: Concert Enjoy de Blijde Kerk.

Kom met ons genieten van prachtige muziek en kom in de sfeer van kerst. Heel graag tot zaterdagavond 16 december!

*Met muzikale groeten, PR commissie koor Enjoy,
Vera ter Horst*

Vredesconcert in de Grote Kerk Elst, zondagmiddag 21 januari 2024, 15.00 uur.

Na het overweldigende succes van de Vredesconcerten van Het Vrije Koor in februari en juni 2023 kon een derde editie van 'Vredesvuur' vanzelfsprekend niet uitblijven. Ook dit jaar zal 'Vredesvuur III' weer in de Grote Kerk in Elst te beluisteren zijn.

Naast de mooiste wereldvredesliederen door Het Vrije Koor zelf zal medewerking worden verleend door Renske van Gelder sopraan en Martijn Ruiters gitaar. Jelle Hoksbergen zal met zijn ontroerende piano-spel het concert wederom omlippen. Onder leiding van dirigent Jan Jaap Nuiver zullen Vredesliederen klinken uit alle tradities en alle delen van de wereld, traditiegetrouw zal er ook weer samen met de concertbezoekers worden gezongen.

Het concert duurt een uur en is gratis toegankelijk. Bij het uitgaan van de kerk wordt ter bestrijding van de onkosten een vrijwillige bijdrage op prijs gesteld.

Het Vrije Koor heeft met Vredesvuur I en II indrukwekkende en professionele visitekaartjes afgegeven. De belangstelling voor deze Vredesconcerten was zo groot dat bezoekers die vlak voor aanvang arriveerden het concert hebben moeten staan.

Ook dit jaar worden weer overvolle kerkzalen verwacht, wij raden u daarom aan uw plaatsen te reserveren op onderstaand e-mailadres.

Komt allen!

Voor reserveringen, contact en informatie:

*Jan Jaap Nuiver
vrijekoor@gmail.com*

Deadlines Onderweg 2024

Onderweg februari	21 januari
Onderweg maart	18 februari
Onderweg april	24 maart
Onderweg mei	21 april
Onderweg juni	19 mei Pinksterzondag!
Onderweg juli/augustus	23 juni
Onderweg september	18 augustus
Onderweg oktober	22 september
Onderweg november	20 oktober
Onderweg december/ januari 2025	17 november

De deadlines zijn steeds op zondag tot 18.00 uur.
Eerder insturen is uiteraard altijd mogelijk. Het
adres van de redactie is onderweg@pg-elst.nl
De redactie

Lux Aeterna

cirkels van licht

kamerkoor **Audite Nova**
o.l.v. *Ulrikke Reed Findenegg*

vrijdag 1 dec 2023, 20.15 u.
Grote kerk, Grote Molenstraat 2, Elst
zaterdag 2 dec 2023, 20.15 u.,
NH Kerk, Kerkstraat 18, Groesbeek
Entree: € 15,- stud. € 10,- kind. (t/m 12 jr) € 5,-
zie: <https://www.auditenova.nl/openbaar/>

Werken van: MacMillan,
Ešenvalds, Vasks, Lauridsen,
Wood, Barnum, Kõrvits, Childs,
Gjeilo, Whitacre, Tallis, Byrd